

28—29 maj.

Debatter m. m.

Torsdagen den 28 maj.

Sid.

Svar på interpellationer:

av herr Lundgren ang. rekryteringen av läkare vid armén och marinen	4
av herr Lundqvist ang. intagningen av lärjungar i realskolan	6
Ändrade tjänsteförteckningar för riksdagens verk m. m.	8
Bevillningarna för budgetåret 1953/54 m. m.	14

Fredagen den 29 maj.

Ang. tidpunkten för höstsessionens början	53
---	----

Samtliga avgjorda ärenden.

Torsdagen den 28 maj.

Bankoutsrottets utlåtande nr 28, ang. ändrade tjänste- och personalförteckningar för riksdagens verk m. m.	8
— nr 29, ang. regleringen av utgifterna under huvudtiteln Riksdagen och dess verk m. m.	14
Statsutskottets utlåtande nr 162, ang. anslag till avskrivning av nya kapitalinvesteringar	14
Bevillningsutskottets betänkande nr 57, ang. beräkning av bevillningarna för budgetåret 1953/54 m. m.	14

Fredagen den 29 maj.		Sid.
Statsutskottets memorial nr 163, ang. statsregleringen för budget- året 1953/54		52
Bankoutskottets memorial nr 30, om uppskov med behandlingen av förslag ang. pensionsbestämmelser för riksdagens tjänstemän ..		52

Torsdagen den 28 maj.

Kammaren sammanträdde kl. 10 förmiddagen.

Justerades protokollet för den 21 innevarande månad.

Upplästes tre till kammaren inkomna protokoll, så lydande:

År 1953 den 27 maj sammnträdde kamrarnas valmän för att jämlikt §§ 70 och 71 riksdagsordningen utse riksdagens fullmäktige i riksbanken för valperioden 1953—1956 efter herrar D. E. Hall och O. Andersson, vilka voro i tur att avgå, jämte två suppleanter; och befunnos efter valens slut hava blivit utsedda till

fullmäktige

för valperioden 1953—1956:

herr Hall, David Emanuel, ledamot av andra kammaren . . . med 47 röster,
» Andersson, Olof, ledamot av andra kammaren med 47 röster;

suppleant för herr Hall, D. E.:

herr Ahlkvist, Karl Emil, ledamot av första kammaren . . . med 47 röster;

suppleant för herr Andersson, O.:

herr Svensson, Sven Patrik, ledamot av andra kammaren . . . med 47 röster.

Adolv Olsson. O. Malmberg.
K. G. Ewerlöf. Gustaf Elofsson.

År 1953 den 27 maj sammanträdde kamrarnas valmän för att jämlikt §§ 70 och 71 riksdagsordningen utse riksdagens fullmäktige i riksgäldskontoret för valperioden 1953—1956 efter herrar G. V. Nilsson och W. Svensson, vilka voro i tur att avgå, jämte två suppleanter; och befunnos efter valens slut hava blivit utsedda till

fullmäktige

för valperioden 1953—1956:

herr Nilsson, Gustaf Valdemar, ledamot av andra kammaren, med 42 röster,
herr Svensson, Waldemar, ledamot av andra kammaren, med 42 röster;

suppleant för herr Nilsson, G. V.:

herr Andersson, Axel Gustav Birger, ledamot av första kammaren
med 42 röster;

suppleant för herr Svensson, W.:

herr Widén, Lars Arthur, ledamot av andra kammaren, med 42 röster.

Adolv Olsson. O. Malmberg.
K. G. Ewerlöf. Gustaf Elofsson.

År 1953 den 27 maj sammanträdde de valmän, som av kamrarna fått i uppdrag att utse fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, för anställande av föreskrivet val av två ledamöter i styrelsen över riksdagsbiblioteket jämte två suppleanter för dem för tiden från valet, till dess nytt val under år 1957 försiggått; och utsågos därvid till

ledamöter:

herr Wallentheim, Adolf Valentin, ledamot av andra kammaren
med 38 röster;

herr Ohlon, Sven Johan Emanuel, ledamot av första kammaren
med 38 röster;

suppleant för herr Wallentheim, A. V.:
herr Håstad, Elis Wilhelm, ledamot av andra kammaren, med 38 röster;

suppleant för herr Ohlon, S. J. E.:
herr Nilsson, Bror Adam, ledamot av första kammaren, med 38 röster.

Adolv Olsson. O. Malmberg.
K. G. Ewerlöf. Gustaf Elofsson.

Ang. rekryteringen av läkare vid armén och marinen.

På framställning av herr talmannen beslöts att de nu upplästa protokollen skulle läggas till handlingarna ävensom att riksdagens kanslideputerade skulle genom utdrag av protokollet underrättas om dessa val samt anmodas låta uppsätta och till kamrarna ingiva förslag dels till förordnanden för de valda, dels ock till skrivelser till Konungen med anmälan om de förrättade valen.

Ang. rekryteringen av läkare vid armén och marinen.

Herr statsrådet och chefen för försvarsdepartementet **TORSTEN NILSSON**, som tillkännagivit att han hade för avsikt att vid detta sammanträde besvara herr Lundgrens interpellation angående rekryteringen av läkare vid armén och marinen, erhöll ordet och anförde: Herr talman! I en med kammarens tillstånd framställd interpellation har herr Lundgren frågat mig, om jag ämnar vidtaga några åtgärder för att förbättra rekryteringsläget i fråga om truppförbandsläkartjänsterna vid armén och marinen.

I likhet med interpellanten finner jag rekryteringen till beställningarna såsom förbandsläkare vid armén och marinen vara mindre tillfredsställande. Antalet vakanser å sådana beställningar har under åren 1944—1950 ständigt ökat. Från år 1950 har det i stort sett varit konstant. Det högsta antalet vakanser förelåg vid innevarande års ingång, men har fram till den 1 maj något minskats. — Med anledning av den framställda frågan vill jag i korthet erinra om de åtgärder som vidtagits eller beslutits under de senaste åren i fråga om förbandsläkarnas löne- och arbetsförhållanden. Det bör observeras, att de viktigaste åtgärderna beslutats i år och ännu ej börjat tillämpas, varför rekryteringsläget ännu ej kan ha påverkats därav. — Efter förslag av inom finansdepartementet tillkallade sakkunniga för utredning av anställnings- och avlöningsförhållandena för försvarets läkar-, tandläkar- och veterinärpersonal (militära läkarlöneutredningen) genomfördes från och med

den 1 juli 1948 en provisorisk löne reglering för försvarets läkare och veterinärer. Sedermera har 1949 års tjänsteförteckningskommitté behandlat avlöningsfrågorna, medan militära läkarlöneutredningen sysslat med arbetsförhållandena i övrigt samt med militärläkarnas bestyr såsom tjänste- och verksläkare. Militära läkarlöneutredningen framlämnade i juli 1951 förslag till, bland annat, reglering av militärläkarnas arbetsförhållanden, särskilt med hänsyn till möjligheterna till privat praktik och deras bestyr som tjänste- och verksläkare. Efter förhandlingar med berörda personalorganisationer träffade tjänsteförteckningskommittén den 6 mars 1953, under förutsättning av Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande, överenskommelse rörande avlöningsförmåner för, bland andra, militärläkarna. Överenskommelsen, som förelagts årets riksdag, innebär oförändrad lönegradsplacering för läkarna. Därvid förutsättes dock att frågorna om tjänste- och verksläkarebestyret vid försvaret, om skyldighet för läkare vid försvaret att åtaga sig dylika göromål samt om ersättning därför skall regleras i huvudsaklig överensstämmelse med vad militära läkarlöneutredningen föreslagit. Vidare förutsättes att gottgörelse med 60 kronor för dag skall lämnas läkare, som till följd av deltagande i inskrivningsförrättning eller tjänstgöring utom stationeringsorten under mer än 24 dagar årligen hindras att utöva enskild praktik. Ifrågavarande överenskommelse har godkänts av riksdagen. Arbetet med ändring av berörda författningar pågår för närvarande. Enligt uttalande av militära läkarlöneutredningen, som därvid hänför sig till uppgifter från militärläkarna själva, kan särskilt regleringen av tjänsteläkarverksamheten väntas påverka rekryteringen i gynnsam riktning.

För att förbättra rekryteringen kan vidare de militära fordringarna för behörighet till militärläkarbeställningar i viss mån modifieras. Kungl. Maj:t har sålunda i vissa fall dispenserat från kravet på militärläkar kurs som behörighetsvillkor för regementsläkarbeställning och därtill förordnat läkare, som icke ge-

Ang. rekryteringen av läkare vid armén och marinen.

nomgått sådan kurs. På längre sikt kan vidare ett vidgat samarbete mellan civil och militär sjukvård i fred väntas förbättra rekryteringen. Sådant samarbete förekommer för närvarande — förutom vid garnisonssjukhusen — endast på enstaka orter i anslutning till slutet sjukvård. I Fårösund har under några år ett försök gjorts vid KA 3:s sjukhus, där förbandsläkaren medgivits rätt att på sjukhuset hålla öppen mottagning för civila vårdsökande. Möjligheten därtill lockade kompetent sökande och verksamheten föll väl ut och fortsatte tills Gotlands läns landsting sade upp samarbetsavtalet, varefter läkaren slutade. Enligt uttalande av generalläkaren finnes goda förhoppningar om att verksamheten skall återupptagas. En annan arbetsväg må slutligen beröras, nämligen möjligheten till kombination av civil och militär läkarbefattning. Enligt statens allmänna avlöningsreglemente finnes möjlighet att på antytt sätt förena militärläkarbeställning med annan kommunal läkartjänst. För min del finner jag, att på vissa orter särskilda fördelar kan vinnas genom sådan tjänsteförening.

Herr LUNDGREN (h): Herr talman! Jag ber att till herr statsrådet och chefen för försvarsdepartementet få framföra mitt tack för det lämnade svaret och särskilt för att jag redan i går eftermiddag fick ta del av detsamma. Svaret ger för min del endast anledning till några mycket korta kommentarer.

Statsrådet förklarar, att rekryteringsläget är mindre tillfredsställande. Det är nog det minsta man kan säga, när rekryteringen under de senaste åren praktiskt taget upphört och vi för närvarande har 25 % vakanser. Det är riktigt att några tjänster tillsatts sedan den 1/1 1953, men enligt vad jag har mig bekant kommer ytterligare några tjänster att bli vakanta under den närmaste tiden, bl. a. en bataljonsläkartjänst vid vardera I 6 och K 4, vilka tjänster knappast torde locka några sökande för närvarande.

Statsrådet anförde vidare, att militära

tjänsteförteckningskommittén har behandlat dessa frågor och sökt reglera tjänstgöringsförhållandena. Jag är mycket tacksam, om detta blir gjort, och jag förutsätter, att nya författningsbestämmelser i enlighet med militärläkarutredningens förslag kommer att utfärdas så snart som möjligt, sedan riksdagen nu fattat beslut i denna fråga. Jag vill dock erinra om det egendomliga däri, att samtliga militära befattningshavare, officerare, underofficerare, veterinärer och tandläkare, har erhållit lönerreglering under det senaste året, medan läkarna inte fått någon lönerreglering, bortsett från den provisoriska lönerregleringen år 1948. Detta innebär, herr statsråd, att bataljonsläkarnas inkomster blir lika med eller lägre än underläkarlönerna vid lasaretten. Det är ju från dessa underläkare, som rekryteringen skall ske, och det måste naturligtvis innebära vissa olägenheter att löneläget inte är bättre.

Herr statsrådet har utlovat ersättning till militärläkarna för mistade tjänsteläkarbestyr. Alla läkare kan emellertid inte få denna ersättning, utan det blir endast en läkare vid varje regemente. Dessutom är det ju ersättning för särskilt utom tjänsten utfört arbete, och denna ersättning påverkar inte alls den kommande pensionen eller löneförmåner om vederbörande är sjuk.

Statsrådet förklarar vidare, att behörighetsvillkoren för militärläkarna något modifierats, d. v. s. att genomgången militärläkarkurs inte anses som obligatoriskt villkor för erhållande av tjänst som regementsläkare, utan att ibland dispens kan ges. Tidigare var militärläkarkurs obligatorisk för bataljonsläkartjänst. Det måste alltså innebära en försämring, att man nu ger dispens från denna utbildning.

Jag vill, herr talman, bara tillägga ett par ord om de olägenheter, som det nuvarande läget medför. För det första blir det en försämrade sjukvård. Sjukvården får ofta upprätthållas av unga medicine kandidater som fullgör sin värnplikt. De får under denna tid komma ut och sköta truppförbandens sjuk-

Ang. intagningen av lärjungar i realskolan.

vård och icke, såsom avses i värnpliktslagen, tjänstgöra samtidigt med vederbörande årsklass. Denna ordning innebär en försämrad utbildning för dessa unga läkare.

Vidare kommer på grund av vakanerna mobiliseringsarbetet på respektive förband att ligga nere, då det inte är någon som har det personliga ansvaret för denna detalj vid förbandet. Från inspektioner på olika regementen har jag en personlig erfarenhet av att sjukvårdskostnaderna kommer att öka, ty det är ingen som har det personliga ansvaret för sjukvårdsanslagen när man byter läkare varannan månad eller något dylikt. Det medför alltså ganska allvarliga olägenheter, och det är önskvärt att ytterligare åtgärder kunde vidtagas för förbättring av rekryteringen.

Herr statsrådet säger nu, att det skall ske ett samarbete mellan militär och civil sjukvård. Enligt min personliga erfarenhet har detta på vissa håll gått alldeles utmärkt, men man blir därvidlag beroende av de kommunala myndigheternas välvilja, och det är inte alltid som landstingen och kommunerna visar så stort intresse härvidlag. I Västerbotten har det gått utmärkt bra — det kan jag intyga — men på andra håll har det gått sämre.

Jag skall inte upptaga tiden längre utan ber att ännu en gång till herr statsrådet få framföra ett tack för det lämnade svaret.

Överläggningen förklarades härmed slutad.

Ang. intagningen av lärjungar i realskolan.

Ordet lämnades härefter till herr statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet PERSSON, som meddelat, att han ämnade vid detta sammanträde besvara herr Lundqvists interpellation angående intagningen av lärjungar i realskolan, och nu yttrade: Herr talman! Med första kammarens tillstånd har herr Lundqvist frågat mig om jag anser skolöverstyrelsen behörig att tolka § 45 läroverksstad-

gan så, att undervisning, som meddelas i den 5-åriga realskolan och den 4-åriga realskolan, i fortsättningen skall anses vara av samma art, och, därest så icke är fallet, om jag anser mig böra medverka till att den ifrågavarande ändringen icke kommer till stånd.

På dessa två frågor får jag svara följande.

Den av interpellanten åsyftade bestämmelsen i 1933 års läroverksstadga lyder sålunda: »Lärjunge i realskolan anses tillhöra lärjungeområdet för det allmänna läroverk, som är beläget närmast intill den ort, där han har sitt hemvist, och i vilket undervisning meddelas av den art, han önskar åtnjuta. Finnas inom samma stad flera allmänna läroverk, böra de anses hava gemensamt lärjungeområde, så framt ej skolöverstyrelsen annorlunda förordnar.»

Interpellationen har föranletts av en framställning från Stockholms folkskoleledirektion till skolöverstyrelsen, att överstyrelsen måtte medge en sådan tolkning av § 45 läroverksstadgan, att 5-årig realskola och 4-årig realskola måtte anses meddela undervisning av samma art, och att som en följd därav lärjunge i realskolan måtte kunna hänvisas till den ur kommunikationssynpunkt mest lättillgängliga skolan, vare sig den är 4-årig eller 5-årig.

Uttrycket »undervisning — — — av den art, han önskar åtnjuta» återfanns redan i 1905 års läroverksstadga, där bestämmelsen om lärjungeområde gällde även för gymnasiet. I 1928 års läroverksstadga och sedermera i 1933 års nu gällande läroverksstadga begränsades bestämmelsens giltighet till realskolan. I 1928 års stadga måste uttrycket ha avsett just en artskillnad mellan den 4-åriga och 5-åriga realskolan. Numera kan uttrycket gälla även beträffande olika slag av praktiska realskollinjer. Det är emellertid uppenbart, att uttrycket »undervisning — — — av den art, han önskar åtnjuta» bland annat åsyftar en skillnad i arten av undervisning mellan 4-årig och 5-årig realskola. Någon annan tolkning av ifrågavarande bestämmelses innebörd i detta hänseende torde skolöver-

Ang. intagningen av lärjungar i realskolan.

styrelsen icke vara behörig att göra. Överstyrelsen har också till Kungl. Maj:ts prövning överlämnat den nyssnämnda framställningen av Stockholms folkskoledirektion. Därmed har jag besvarat interpellantens första fråga.

Vad gäller den andra frågan vill jag framhålla, att en ändring av läroverksstadgans bestämmelser om lärjungeområdet i den riktning, som Stockholms folkskoledirektion åsyftar, för närvarande icke bör genomföras. De med elevintagningen i Storstockholmsområdet realskolor förknippade problemen — vilka skolöverstyrelsen givit en god belysning i sitt utlåtande över folkskoledirektionens här ifrågavarande framställning — och det av folkskoledirektionen i vår väckta spörsmålet om en efter geografiska principer samordnad intagning inom Stockholm av elever i de 5-åriga realskolorna, 7-åriga flickskolorna och 3-åriga, i folkskolan inbyggda realskollinjerna nödvändiggör emellertid enligt min mening en översyn av gällande bestämmelser om lärjungeområdet. Därmed anser jag mig ha besvarat interpellantens andra fråga.

Herr LUNDQVIST (h): Herr talman! Jag ber att till ecklesiastikministern få uttala mitt tack för vänligheten att besvara interpellationen. Den väcktes ju, såsom också framhållits i svaret, i anledning av den uppseendeväckande framställning, som tidigt på våren gjordes av folkskoledirektionen i Stockholm, vilken framställning som bekant gick ut på att eleverna från förortskommunerna skulle utestängas från fortsatt realskoleundervisning i Stockholmskolorna.

Låt mig allra först få säga, herr talman, att jag givetvis är fullt på det klara med att läget för Stockholms vidkommande på skollfronten är bekymmersamt. Det kan emellertid måhända ifrågasättas, om inte det ökade behovet där av skolor av skilda slag bort kunna förutses sedan ganska lång tid tillbaka. Huruvida staden i tid har gjort allt vad som kunnat och bort göras för att tillgodose detta behov, skall jag dock inte i detta sammanhang gå närmare in på.

Vad som i mina och många andras ögon är det mest anmärkningsvärda i denna fråga är att Stockholms stad i sitt betryckta läge har velat rädsla sig ut ur detta genom att lägga fram ett förslag, som — om det hade bifallits — med nödvändighet i stället skulle ha försatt flertalet förortskommuner kring huvudstaden i en högeligen prekär situation, en situation alltså, som för dessa och deras barn måste ha blivit långt bekymmersammare än den, vari huvudstaden i dag själv befinner sig.

Till stöd för denna stadens uppseendeväckande aktion av såväl folkskoledirektionen som vissa huvudstadens representanter här i riksdagen har särskilt betonats det stora antalet elever från förortskommunerna som för närvarande till förfång för Stockholms egna barn får sin utbildning vid olika skolor här i Stockholm. Alla måste ju av vad som här sålunda gjorts gällande från stadens sida få den uppfattningen, att Stockholm i detta avseende skulle utgöra något alldeles speciellt undantagsfall. Var och en som något känner till de faktiska förhållandena vet ju emellertid, att så ingalunda är fallet. Det vore mycket lätt att här med många exempel påvisa detta. Jag nöjer mig med att erinra om att bara bland kommunerna runt Stockholm är det flera, där lärjungeantalet från annan kommun för närvarande uppgår till 30, 40, 50 procent och mera av hela elevantalet i skolan. Stockholm med sina omkring 10 procent främmande elever kan alltså inte på något sätt, såvitt jag förstår, sägas intaga någon särskilt ogynnsam ställning. Snarare är förhållandet det rakt motsatta.

När jag sagt detta, skyndar jag mig att tillägga att detta mitt uttalande inte på något sätt får tolkas som om jag skulle anse att nuvarande skolförhållanden i huvudstaden vore tillfredsställande. Raka motsatsen är förhållandet. Att kraftåtgärder här bör vidtagas för att *snarast möjligt* förbättra läget synes därför även mig vara alldeles uppenbart. *Men dessa åtgärder får icke vara av den olyckliga art, att de, såsom de av folkskoledirektionen senast föreslagna, medför långt*

Ang. ändrade tjänsteförteckningar för riksdagens verk m. m.

kännbarare olägenheter för andra kommuner. Skolöverstyrelsens bestämda avstyrkande av folkskoleledirektionens framställning mottogs därför också helt naturligt — när det genom pressen blev känt — med största tillfredsställelse runt om i berörda förortskommuner, och jag vågar tro, att även det interpellations-svar, som ecklesiastikministern lämnat här i dag, skall mottagas med något av samma uppriktiga och bestående tillfredsställelse.

Av svaret framgår, såvitt jag kan finna, klart och tydligt *dels* att skolöverstyrelsen inte anses behörig lämna den av Stockholms stad önskade tolkningen av § 45 läroverksstadgan, *dels ock* att ecklesiastikministern själv anser att en sådan ändring icke för närvarande bör genomföras. Jag hoppas, att vad herr statsrådet alltså sist i svaret icke skall innebära en antydning om att den tillfredsställelse som svaret i övriga delar nu skänkt, snart nog skulle kunna komma att förbytas i sin motsats. Att i dagens situation en översyn av hela denna fråga enligt statsrådets uttalande kan visa sig behövlig, vill jag ingalunda bestrida. Av utomordentlig betydelse är emellertid *vilken inriktning* denna översyn får och vad resultatet därav kan komma att bli. Uppenbart måste vara, att under inga förhållanden några omkastningar får vidtagas, förrän förortskommunerna fått tid och möjlighet att inrätta sig på ett fullt tillfredsställande sätt för den eventuellt nya ordningen. Jag tillåter mig därtill foga den vädjan till ecklesiastikministern att under alla förhållanden söka sig fram på vägar, som länder även förortskommunernas barn och undervisningen i förorterna till förbättring och i varje fall inte till försämring av hittills rådande förhållanden. Varje tvångsdirigering av barn som vill fortsätta i realskolan innebär i mina ögon en mycket beklaglig inskränkning i föräldrarnas gamla rätt att välja skola och utbildningslinje för sina barn.

Vad själva skolförmen i övrigt angår skall jag här inte gå in på denna närmarre. Jag vill dock framhålla — och jag förmodar att inte ens ecklesiastikminis-

tern vill förneka detta — att den 5-åriga realskolan visat sig vara den inom föräldrakretsar obetingat mest populära linjen. Nu vet jag mycket väl, att riksdagen med hänsyn till enhetsskolan uttalat sig *mot* ett fortsatt inrättande av just den 5-åriga realskolan. Jag vågar emellertid hysa den uppfattningen att detta inte nödvändigtvis behöver innebära något hinder för att — därest nu eleverna från förortskommunerna i Stockholms 5-åriga realskolor skulle utestängas från dessa stockholmsskolor — motsvarande antal avdelningar ur den 5-åriga skolan finge överflyttas till eller eljest upprättas i de förortskommuner, som nu har barn inskrivna i Stockholms 5-åriga realskolor, d. v. s. de kommuner där behovet av denna skoltyp alltså redan visat sig vara för handen. Enligt min mening måste förortskommunernas föräldrar ha alldeles samma rätt som huvudstadens egen befolkning att själva få avgöra barnens skolgång och utbildning.

Jag inskränker mig, herr talman, till det nu sagda och vill därtill alla sist endast rikta en vädjan till ecklesiastikministern att tillse att på ena eller andra sättet även förortskommunerna, vilka i jämförelse med huvudstaden länge varit ganska styvmoderligt behandlade när det gäller skolförhållanden, vederfares vederbörlig rättvisa.

Överläggningen ansågs härmed slutad.

Föredrogos och bordlades ånyo statsutskottets memorial nr 163 och bankoutskottets memorial nr 30.

Ang. ändrade tjänsteförteckningar för riksdagens verk m. m.

Föredrogos ånyo bankoutskottets utlåtande nr 28, i anledning av delegerades för riksdagens verk förslag till ändrade tjänste- och personalförteckningar för riksdagens verk m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

I skrivelse av den 29 april 1953 hade delegerade för riksdagens verk hem-

Ang. ändrade tjänsteförteckningar för riksdagens verk m. m.

ställt, att bankoutskottet måtte föreslå riksdagen fastställa ändrade tjänste- och personalförteckningar för riksdagens verk m. m. i enlighet med ett av delegerade vid skrivelsen fogat förslag.

I samband med berörda förslag hade utskottet till behandling förehaft fem i anledning av detsamma väckta motioner, nämligen motionerna i andra kammaren nr 601 av herr *Håstad*, nr 605 av herr *Henriksson*, nr 606 av herr *Ward* m. fl. och nr 607 av herrar *Kyling* och *Håstad* samt motionen i första kammaren nr 491 av herrar *Osvald* och *Ahlberg*, likalydande med motionen II: 607.

I motionen II: 601 hade hemställts, att riksdagen måtte i överensstämmelse med ett av styrelsen för riksdagsbiblioteket framställt förslag besluta, att en av riksdagsbibliotekets ordinarie bibliotekariebefattningar skulle uppflyttas i 29 lönegraden. I motionen II: 606 hade föreslagits, att kontorsskrivaren fru W. Thoman måtte med bibehållande av ordinarie tjänst i lönegraden Ca 15 tillerkännas en personlig uppflyttning till lönegraden Ce 18. I motionerna I: 491 och II: 607 samt II: 605 hade slutligen hemställts, att de av delegerade föreslagna ändringarna i tjänste- och personalförteckningarna vid riksdagens verk måtte tillämpas retroaktivt fr. o. m. den 1 juli 1952.

Vidare hade till utskottet inkommit en framställning av den 12 maj 1953 från Civilförvaltningens personalförbund, Riksgäldskontorets kvinnliga personalförening, Riksgäldstjänstemännens förening och Riksdagsbibliotekets personalförening, att delegerades förslag till lönegradsuppflyttningar måtte tillämpas med retroaktiv verkan fr. o. m. den 1 juli 1952.

Slutligen hade till utskottet från Civilförvaltningens personalförbund den 13 maj 1953 inkommit en hemställan, att utskottet måtte föreslå riksdagen, att bankvaktmästarna vid riksbankens huvudkontor och riksgäldsvaktmästare skulle placeras i 12 lönegraden, bankvaktmästare vid riksbankens avdelnings-

kontor i 13 lönegraden, expeditionsvakt vid riksdagsbiblioteket i 11 lönegraden och förste expeditionsvakt vid riksdagsbiblioteket i 15 lönegraden.

Utskottet hade i det nu förevarande utlåtandet på anförda skäl hemställt,

1. att motionerna nr II: 601 och II: 606 icke måtte av riksdagen bifallas;

2. att motionerna nr I: 491, II: 605 och II: 607 icke måtte av riksdagen bifallas;

3. att riksdagen måtte, i anledning av delegerades förslag.

dels bemyndiga delegerade att, med tillämpning från och med den 1 juli 1953, fastställa ändrade tjänste- och personalförteckningar för riksdagens verk i enlighet med vad som framginge av vid utlåtandet fogade bilagor A och B,

dels bemyndiga fullmäktige i riksbanken och fullmäktige i riksgäldskontoret att utan ansökningsförfarande tillsätta vissa tjänster i enlighet med vad vederbörande fullmäktige härutinnan föreslagit,

dels ock bemyndiga delegerade besluta, att tjänster vid riksdagsbiblioteket samt justitieombudsmans- och militieombudsmansexpeditionerna, vilka föreslagits erhålla ändrad löneställning, likaledes skulle få tillsättas utan ansökningsförfarande.

Reservationer hade avgivits

1. av herrar *Mogård*, *Nordenson*, *Magnusson* i Tumbult, *Löfgren* och *Boija*, vilka på återopade grunder hemställt, att riksdagen i anledning av delegerades för riksdagens verk förevarande förslag och med bifall till motion nr II: 601 måtte besluta att i lönegrad Ca 29 placera en av de ordinarie bibliotekarietjänsterna vid riksdagsbiblioteket;

2. av herrar *Mogård*, *Johannesson*, *Nilsson* i Landskrona och *Jönsson* i Rosshol, vilka av angivna orsaker hemställt, att riksdagen i anledning av delegerades för riksdagens verk föreliggande förslag till personalförteckningar måtte besluta att i lönegrad 11 placera expeditionsvakterna vid riksdagsbiblioteket.

Ang. ändrade tjänsteförteckningar för riksdagens verk m. m.

På framställning av herr talmannen beslöts att utlåtandet skulle företagas till avgörande punktvis.

Punkten 1.

Herr MOGÅRD (s): Herr talman! Någon av kammarens ledamöter har sagt, att detta lilla ärende opassande sent kommit på riksdagens bord, vid en tidpunkt då kammaren ändå har stora och betydelsefulla frågor att avgöra. Jag kan hålla med om att det varit onödigt dröjsmål med detta ärende, som visserligen kan förefalla vara litet, men som dock för de berörda parterna torde vara mycket stort. Jag vill bara påpeka, att den reservation, som föranlett mig att begära ordet här, avlämnades redan för tio dagar sedan, varför det inte kan vara reservanternas fel att ärendet så sent kommer fram till överläggning.

Som kammarens ledamöter finner av det först i dag delade utlåtandet, har ett antal ledamöter reserverat sig på två punkter i vad det gäller löneregleringen för riksdagens befattningshavare. Den ena punkten gäller en av bibliotekarietjänsterna vid riksdagsbiblioteket, och den andra gäller lönegradsplaceringen för expeditionsvakterna i samma bibliotek.

Jag vill erinra om att denna kammare 1950 beslöt en stadgeändring beträffande sin personal vid riksdagsbiblioteket, varvid det för amanuenser och bibliotekarier föreskrevs en avsevärd kompetensökning. Vi bestämde att våra bibliotekarier skulle vara filosofie licentiat eller också ha en lägre examen i två fakulteter. Den lönerevision, som här företagits och som tyvärr inte skett i samband med den allmänna lönerevisionen för de statliga tjänstemännen, har icke funnit sig kunna beträffande riksdagsbibliotekets personal göra de förslag, som man säkerligen skulle ha gjort om denna personal hade ingått i den allmänna lönerevisionen för statsverket. Man har inte tagit hänsyn till de år 1950 beslutade ökade kompetenskraven. Det har därvid sagts, att man inte kan jämföra riksdagsbiblioteket med vissa andra of-

fentliga bibliotek, varför riksdagsbibliotekets tjänstemän skall behållas på en annan och blygsammare plats än vad som gäller för motsvarande befattningshavare på andra tjänsteområden. Detta har gjort, att man inte har föreslagit någon av de båda bibliotekarietjänsterna till uppflyttning över 27 lönegraden, medan flertalet liknande befattningar vid andra bibliotek står i 29 lönegraden. Det har motiverats med diverse skäl, som för all del kan ha sitt berättigande, men som dock i stort ingalunda motsvarar vad dessa våra befattningshavare för egen del anser vara riktigt. Våra bibliotekarier har nämligen att fullgöra samma funktioner som bibliotekarierna vid andra bibliotek, och det ställs samma krav på deras akademiska utbildning.

Om vi ser på andra liknande områden, skall vi finna att dessa tjänstemäns berättigade lönekrav är högeligen eftersatta. Vi har i år exempelvis beslutat en lönereglering för läroverkslärare. Därvid har vi placerat läroverksadjunkter, som undervisar på det högre skolstadiet, i 29 lönegraden. För de lektorer, som icke är filosofie doktorer utan endast filosofie licentiat, har vi föreskrivit 31 lönegraden. Men för de licentiat, som är placerade på vårt bibliotek, har vi ansett det vara tillräckligt med 27 lönegraden! Jag måste säga, att detta förefaller mig vara i hög grad oegentligt.

Var och en som besöker riksdagsbiblioteket vet vilket behov vi har av duktigt biblioteksfolk. Vi riksdagsmän behöver råd och anvisningar i skilda avseenden, och vi måste erkänna att våra bibliotekstjänstemän ofta är oss till stor tjänst. Det förefaller mig därför anmärkningsvärt, att man beträffande denna lilla grupp av våra egna tjänstemän ställer sig avvisande. Det kan inte bero därpå att vi tycker att det är mindre krävande att syssla med böckerna i vårt eget bibliotek än att vara kamrer exempelvis i riksgäldskontoret, vilken befattning uppflyttats till 29 lönegraden, utan det beror väl på att denna grupp är så liten, att den inte har tillräcklig makt bakom sina önskemål.

För mig är detta ett rent rättvisekrav.

Ang. ändrade tjänsteförteckningar för riksdagens verk m. m.

Jag var 1950 emot förslaget att vi skulle höja de akademiska lärdomskraven för dessa befattningshavare, men riksdagen beslöt att göra det. Det är då en naturlig konsekvens, att dessa befattningshavare får samma placering som liknande befattningshavare vid andra bibliotek.

Dessa skäl har föranlett mig och tre andra ledamöter av bankoutskottet att föreslå att en av bibliotekarietjänsterna, i överensstämmelse med vad riksdagsbibliotekets styrelse föreslagit, skall uppflyttas till 29 lönegraden.

Jag ber, herr talman, att i det avseendet få yrka bifall till reservation 1.

Sedan har jag jämte ett par andra ledamöter avgivit ytterligare en reservation som jag nödgas att säga några ord om. Den gäller expeditionsvakterna i riksdagsbiblioteket. Samtliga vaktmästare i hela riksdagsförvaltningen — riksbankens, riksgäldskontorets, justitie- och militieombudsmansexpeditionernas expeditionsvakter — har uppflyttats i 11 lönegraden, och i fjol vidtog vi också en allmän lönegradsplacering för vaktmästarpersonalen, varvid bottenlöneläget sattes vid 11 lönegraden. Men det förefaller, som om man vid denna speciallönerevision för riksdagens befattningshavare totalt glömt bort dessa tre expeditionsvakter i riksdagsbiblioteket, som alltså föreslagits skola stå kvar i 10 lönegraden.

I och för sig förefaller det mig närmast vara beroende på ett förbiseende, som naturligtvis bör rättas till fortast möjligt. Tyvärr har presidiet nu upplyst mig, att yrkandet i denna reservation icke kan ställas under omröstning här i riksdagen av de formella skäl, som måste respekteras och som ju måste vägleda vår handläggning av sådana ärenden, varför jag inte kan yrka bifall till den andra reservationen. Jag vill emellertid i alla fall här ha sagt att det förefaller mig vara högeligen orättvist och dessutom inkonsekvent att de tre expeditionsvakterna i riksdagsbiblioteket inte får samma löneuppflyttning, som all annan vaktmästarpersonal fått.

Jag har därför, herr talman, på denna punkt intet yrkande.

I detta anförande instämde herrar *Lundqvist* (h), *Åman* (s) och *Sten* (s).

Herr **EWERLÖF** (h): Herr talman! Vad det här är fråga om är att med avseende på riksdagens tjänstemän dra konsekvenserna av den lönerevision, som har skett beträffande de statliga tjänsterna i övrigt. En utredning har i första hand verkställts av en av delegerade för riksdagens verk tillsatt kommitté. Denna kommitté har haft som ordförande ordföranden i statens lönenämnd, statskommissarien Johnsson, riksgäldsfullmäktigen Lindholm och suppleanten i bankofullmäktige riksdagsman Kollberg.

Herr Mogård beklagade att detta ärende inte hade behandlats i sammanhang med den statliga lönerevisionen i övrigt. Formellt representerar ju riksdagens tjänstemän ett område för sig, men hela behandlingen av ärendet har varit sådan att man i allra högsta grad försökt att koordinera den med vad som skett för statens befattningshavare, och detta har markerats genom att ordföranden i statens lönenämnd varit ordförande även i denna kommitté. Det har således varit ett riktmärke för hela detta arbete att avväga förslagen i förhållande till vad som beslutats vid den statliga lönerevisionen i övrigt.

Sedan har ärendet passerat genom många instanser, och alla har varit eniga i sitt tillstyrkande av kommitténs förslag så när som på den meningsskiljaktighet, som uppkommit inom riksdagsbibliotekets styrelse. Kommitténs förslag tillstyrkes således här av fullmäktige i riksbanken, fullmäktige i riksgäldskontoret, riksdagens justitieombudsman, riksdagens militieombudsman, och riksdagens revisorer samt lönenämnden för riksdagens verk. När detta omfattande ärende slutligen kom till bankoutskottet, fann vi oss kunna konstatera att förslaget i stort sett var väl avvägt och inpassat i förhållande till de statliga tjänsterna. Vi har alla haft den vanliga känslan av det äventyrliga i att börja plocka på ett löneförslag, som på detta sätt hänger ihop, inte bara inbördes när det gäller tjänsterna vid riksdagen utan också i

Ang. ändrade tjänsteförteckningar för riksdagens verk m. m.

förhållande till de statliga befattningarna i övrigt, varför vi från majoritetens sida inom bankoutskottet har velat lägga fram förslaget i oförändrat skick inför riksdagen.

Vad alldeles speciellt beträffar riksdagsbibliotekarierna, skulle jag nog vilja säga några ord till rättelse av vad herr Mogård här har anfört. Det är riktigt att vi nyligen beslöt att bibliotekarierna vid riksdagens bibliotek skulle ha samma kompetens som bibliotekarierna vid de lärda verken. Nu menade herr Mogård att vi då också borde dra konsekvensen härav och flytta upp dem i högre lönegrad. Det förhåller sig på det sättet, att bibliotekarierna vid de lärda verken är placerade dels i 27 lönegraden och dels i 29 lönegraden. Det är inte så att den 29 lönegraden är tillkommen som ett slags befordringstjänst i förhållande till dem som är placerade i 27 graden, utan de som är placerade i 29 graden vid dessa stora bibliotek är sådana personer, som med hänsyn till arbetsuppgifternas art ansetts inneha administrativt särskilt kvalificerade tjänster. Vad vi nu här föreslår för riksdagsbiblioteket är att samma lönegrad som huvudsakligen gäller för bibliotekarierna vid de andra biblioteken, nämligen den 27, skall gälla. Däremot har det inte beträffande någon av dessa ordinarie bibliotekarier vid riksdagsbiblioteket kunnat påvisas, att han intar en så speciell ställning i förhållande till de andra, att på grund av arbetets art en placering i den högre lönegraden skulle vara motiverad, och därför har det inte heller föreslagits någon sådan tjänst vid detta bibliotek. Förslaget innebär sålunda inte, att riksdagsbibliotekarierna ställts i ett i och för sig sämre läge än som gäller vid dessa andra bibliotek.

Eftersom något yrkande inte har framställts i fråga om expeditionsvakterna, är det måhända inte anledning att gå in i någon närmare debatt på den punkten. Där har det emellertid åberopats, att man skulle ha syftat till en allmän placering av alla vaktmästare i 11 lönegraden, medan dessa får stå kvar i den 10. Så är inte förhållandet, utan i den mån

man flyttat upp vissa kategorier i 11 lönegraden har detta berott på alldeles särskilda motiv, som har anförts i varje särskilt fall. Några motiv av den beskaffenheten har inte åberopats för dessa expeditionsvakter. Utskottet har inte funnit anledning att avvika från det förslag som riksdagens egna löneinstanser i detta fall framlagt.

Herr talman! Jag ber för min del att få yrka bifall till utskottets förslag, men det bör måhända tilläggas, att vad som beslutas i dag inte behöver innebära att därmed det sista ordet är sagt för framtiden.

Herr **MOGÅRD** (s): Herr talman! Till herr Ewerlöf skulle jag bara vilja tillägga, att det bland den massa papper som bankoutskottet fått i anledning av detta förslag till lönerevision inte finns ett ord skrivet om expeditionsvakterna i riksdagsbiblioteket. Alla de andra expeditionsvakterna har åtminstone fått ett och annat ord i betänkandet, men beträffande expeditionsvakterna i riksdagsbiblioteket saknas, som sagt, varje skriftligt omnämnande. Det är därav jag dragit den slutsatsen, att man helt enkelt glömt denna lilla grupp på tre människor. Varför skulle de annars vara ensamma om att icke bli uppflyttade i 11 lönegraden, när varenda en av de övriga expeditionsvakterna och vaktmästarna flyttats upp i den lönegraden?

Sedan anför herr Ewerlöf beträffande bibliotekarietjänsterna, att det är litet olika med ett bibliotek, som liksom riksdagsbiblioteket — tämligen godtyckligt för övrigt — benämnes specialbibliotek, och ett lärdaverksbibliotek. Jag är en mycket flitig biblioteksbesökare både på vårt kungl. bibliotek och på riksdagsbiblioteket, och jag måste efter 40 års erfarenhet för min del säga, att jag aldrig har kunnat upptäcka någon nämnvärd skillnad i fråga om bibliotekspersonalens betjäning av allmänheten. Det kan hända att kungl. biblioteket behöver ha några fler böcker i mesopotamiska och andra sådana sällsynta ämnen och att det därför krävs personer som behärskar österländska tungo-

Ang. ändrade tjänsteförteckningar för riksdagens verk m. m.

mål. Men å andra sidan har vårt bibliotek, som är det största administrativa biblioteket i vårt land, så många böcker och litterära verk, som kräver verklig specialkunskap av bibliotekspersonalen, att man förvisso måste säga, att riksdagsbiblioteket i det stycket och när det gäller storleksordningen är väl att jämställa med lärdaverksbiblioteken.

Jag vidhåller alltså den uppfattningen, att när vi har höjt fordringarna på vår bibliotekspersonal till de fordringar som man ställt på universitetsbibliotekens och kungl. bibliotekets personal, är det väl i all rimlighets namn också angeläget att vi tillser att även löneförmanerna avpassas efter detta högre kompetenskrav. Man bör förstå, att konkurrensen måste bli stor med läroverksläraryrarna, som ju har fått högst ökade och väl förtjänta och förbättrade lönevillkor, när vår personal vid riksdagsbiblioteket när som helst kan söka sig till läroverk och strax få en lönegradsuppflyttning där, som i vissa fall inte stannar vid lönegrad 29 utan rent av vid lönegrad 31.

Jag ber, herr talman, att få vidhålla mitt yrkande.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, yttrade herr talmannen, att i avseende på den nu ifrågavarande punkten yrkats dels att vad utskottet hemställt skulle bifallas, dels ock att kammaren skulle med bifall till den av herr Mogård m. fl. vid utlåtandet avgivna, med 1 betecknade reservationen i övrigt bifalla utskottets hemställan i nämnda punkt.

Därefter gjorde herr talmannen propositioner enligt berörda yrkanden och förklarade sig finna propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Herr Mogård begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad bankoutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 28 punkten 1, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bifalles den av herr Mogård m. fl. vid utlåtandet avgivna, med 1 betecknade reservationen och bifalles i övrigt utskottets hemställan i nämnda punkt.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen änyo upplästes, verkställdes omröstningen genom uppresning; och befanns därvid, att flertalet röstade för ja-propositionen.

Punkten 2.

Herr NORLING (k): Herr talman! I denna punkt behandlas en motion nr 605 i andra kammaren av herr Henriksson, vari han hemställer, »att riksdagen måtte besluta om retroaktiv ersättning från den 1 juli 1952 med det belopp, som utgör skillnaden mellan då gällande lön och den lön som skulle ha utgått, om de nu föreslagna lönegradsplaceringarna gällt från detta datum».

Den personal det här är fråga om är den vaktmästarpersonal, som betjänar riksdagens ledamöter. Denna personal har nu uppflyttats en lönegrad med giltighetstid från och med den 1 juli 1953. Personalen anser sig missgynnad på så sätt att övrig personal inom statsförvaltningen redan har erhållit denna uppflyttning för ett år sedan och att således vaktmästarpersonalen här kommer att under ett helt år förlora det belopp, som en uppflyttning skulle medfört, om uppflyttningen för dem gällt samtidigt med för övrig vaktmästarpersonal. Anledningen till att vaktmästarpersonalen hos riksdagens verk inte erhållit denna uppflyttning tidigare är väl, att lönefrågan när det gäller dem inte hör under Kungl. Maj:t utan handlägges i särskild ordning. Den nu föreslagna lönegraden innebär inte alls någon hög lön. Begynnelselön utgår med 721 kronor per månad och slutlön med 807 kronor. Utom denna lön har vaktmästarna ingen annan ersättning än ett belopp av 40 öre per tim-

Ang. bevällningarna för budgetåret 1953/54.

me mellan kl. 19 och 22, när riksdagsarbetet varar så länge. Men efter kl. 22 får de ingen extra ersättning. Från den lön, som således nu skall erhållas efter den nya lönegradsplaceringen, avgår omkring 150 kronor i skatt, och man får väl beräkna att minst 150 kronor åtgår i hyra. Därefter återstår för vaktmästarna att leva och försörja sig på, inklusive resor och andra utgifter, omkring 100 kronor i veckan. De kan således inte anses ha någon högre lön.

Herr talman! Jag anser att det skulle hedra kammarens ledamöter, om kammaren biföll detta förslag om att den nya lönen finge utgå retroaktivt från den 1 juli 1952. Samtidigt bevisade kammarens ledamöter att de värdesätter den personal som betjänar dem.

Herr talman! Jag vill med detta yrka bifall till vad som hemställts i motionen 605 i andra kammaren.

Herr **EWERLÖF** (h): Herr talman! För den personal inom den egentliga statsförvaltningen, som fått sina löner reviderade genom beslut vid innevarande års riksdag, har bestämts, att dessa nya löner skall utgå från och med den 1 juli 1953. I konsekvens med detta har utskottet för sin del hemställt, att dessa löner, som först nu blivit föremål för revision, också skall träda i kraft från och med den 1 juli 1953.

Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr talmannen jämlikt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till vad utskottet i den nu föredragna punkten hemställt samt vidare på bifall till utskottets hemställan med den ändring, som föranladdes av bifall till den i andra kammaren väckta motionen nr 605; och förklarade herr talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig anse denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Norling* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter gi-

ven varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad bankoutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 28 punkten 2, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bifalles utskottets hemställan med den ändring, som föranlades av bifall till den i andra kammaren väckta motionen nr 605.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes omröstningen genom uppresning; och befanns därvid, att flertalet röstade för ja-propositionen.

Punkten 3.

Utskottets hemställan bifölls.

Vid förnyad, punktvis skedd föredragning av bankoutskottets utlåtande nr 29, angående regleringen för budgetåret 1953/54 av utgifterna under huvudtiteln Riksdagen och dess verk m. m., bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Vid ånyo skedd föredragning av statsutskottets utlåtande nr 162, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om anslag för budgetåret 1953/54 till avskrivning av nya kapitalinvesteringar jämte i ämnet väckta motioner, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Ang. bevällningarna för budgetåret 1953/54.

Föredrogs ånyo bevällningsutskottets betänkande nr 57, angående beräkning av bevällningarna för budgetåret 1953/54, m. m., jämte i ämnet väckta motioner.

På sätt framgick av det vid årets statsverksproposition fogade utdraget av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 2 januari 1953 (Bilaga 1 till

Ang. bevilningarna för budgetåret 1953/54.

statsverkspropositionen 1953: Inkomster å driftbudgeten) hade chefen för finansdepartementet nämnda dag underställt Kungl. Maj:ts prövning finansplan och beräkning av inkomster å driftbudgeten för budgetåret 1953/54 jämte därmed sammanhängande frågor. Departementschefen hade därvid anmält riksräkenskapsverkets skrivelse den 9 december 1952 med inkomstberäkning för nämnda budgetår.

I en den 24 april 1953 dagtecknad proposition nr 227 angående komplettering av riksstatsförslaget för budgetåret 1953/54, m. m. hade Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att

dels antaga vid propositionen fogade förslag till

1) förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 8 juni 1923 (nr 155) angående omsättnings- och utskänningsskatt å spritdrycker;

2) förordning med bestämmelser om taxering till investeringsavgift i vissa fall;

dels ock, bland annat, besluta, att statlig inkomstskatt för skattskyldiga, som avsåges i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skulle ingå i preliminär skatt för hela budgetåret 1953/54 med 110 procent av grundbeloppet.

Propositionen nr 227 hade i här berörda delar hänvisats till bevillningsutskottet.

Till utskottets behandling hade hänvisats följande i anledning av proposition nr 227 väckta motioner, nämligen

a) de likalydande motionerna I: 499 av herr *Ewerlöf* m. fl. och II: 615 av herr *Hjalmarson* m. fl., vari hemställdts, att riksdagen, under uttalande av att en statlig budgetpolitik enligt i motionerna angivna riktlinjer bort och borde föras, måtte besluta, att statlig inkomstskatt för skattskyldiga, som avsåges i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skulle vad anginge senare hälften av budgetåret 1953/54 ingå i preliminär skatt med 100 procent av grundbeloppet; samt

b) de likalydande motionerna I: 500 av herr *Ohlon* m. fl. och II: 616 av herr *Ohlin* m. fl., vari hemställdts att riksdagen med ändring av Kungl. Maj:ts förslag om en uttagningsprocent av 110 för hela budgetåret 1953/54 måtte besluta, att statlig inkomstskatt för skattskyldiga, som avsåges i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skulle för senare hälften av budgetåret 1953/54, d. v. s. från den 1 januari 1954, utgå med 100 procent av grundbeloppet.

Till behandling i detta sammanhang hade utskottet upptagit följande vid riksdagens början väckta motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 10 av herr *Ewerlöf* m. fl. och II: 17 av herr *Hjalmarson* m. fl., vari hemställdts, att riksdagen måtte antaga i motionerna infört förslag till förordning om upphävande av förordningen den 26 juli 1947 (nr 581) om kvarlåtenskapsskatt;

2) de likalydande motionerna I: 18 av herr *Lindblom* m. fl. och II: 28 av herr *Ohlin* m. fl., vari hemställdts, att riksdagen för sin del måtte antaga i motionerna infört förslag till förordning angående upphävandet av förordningen den 14 december 1951 (nr 794) om särskild avgift vid vissa investeringar (investeringsavgift);

3) de likalydande motionerna I: 37 av herr *Gustaf Elofsson* m. fl. samt II: 48 av herrar *Johansson* i Norrfors och *Carlsson* i Bakeröd, vari hemställdts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning och förslag angående avskaffande av kvarlåtenskapsskatten och eventuellt som kompensation härför en skärpning av arvsskatten på större förmögenheter;

4) de likalydande motionerna I: 158 av herrar *Ola Persson* och *Öhman* samt II: 211 av herrar *Holmberg* och *Hagberg* i Stockholm, vari hemställdts, att riksdagen måtte besluta, att statliga inkomstskatten för svenska aktiebolag m. fl. skulle höjas från 40 till 50 procent av den beskattningsbara inkomsten och att i anledning härav antaga i motionerna infört

Ang. bevilningarna för budgetåret 1953/54.

förslag till förordning om ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt;

5) de likalydande motionerna I: 165 av herrar *Näslund* och *Söderquist* samt II: 205 av herr *Åqvist* m. fl., vari hemställts, att riksdagen för sin del måtte antaga i motionerna infört förslag till förordning angående upphävande av förordningen den 19 december 1952 med bestämmelser om värdering av varulager vid 1954 års taxering till statlig och kommunal inkomstskatt (nr 755);

6) de likalydande motionerna I: 166 av herrar *Näslund* och *Söderquist* samt II: 206 av herr *Åqvist* m. fl., vari hemställts, att riksdagen måtte besluta, att därest riksdagen avslog förslaget om att upphäva förordningen den 19 december 1952 med tillfälliga bestämmelser om värdering av varulager vid taxering till statlig och kommunal inkomstskatt (nr 755), 1 § i nämnda förordning skulle få den ändrade lydelse, som i motionerna angivits;

7) de likalydande motionerna I: 167 av herr *Ewerlöf* m. fl. och II: 202 av herr *Hjalmarson* m. fl., vari hemställts, att riksdagen måtte antaga i motionerna infört förslag till

1) förordning angående upphävande av förordningen den 14 december 1951 (nr 794) om särskild avgift vid vissa investeringar (investeringsavgift);

2) förordning angående upphävande av förordningen den 19 december 1952 (nr 755) om värdering av varulager vid 1954 års taxering till statlig och kommunal inkomstskatt;

8) de likalydande motionerna I: 288 av herr *Ohlon* m. fl. och II: 364 av herr *Ohlin* m. fl., vari hemställts, att riksdagen måtte besluta dels att kvarlåtenskapsskatten skulle avskaffas från utgången av innevarande budgetår, dels att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning om en moderat höjning av arvs- och lottbeskattningen samt framläggande för riksdagen av de förslag utredningen kunde föranleda;

9) motionen II: 18 av herr *Lundberg*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta, att investeringsavgiften icke skulle utgå efter den 31 december 1952 samt att handeln även skulle undantagas från skyldigheten att erlägga investeringsavgift för tiden före den 31 december 1952; ävensom

10) motionen II: 252 av herr *Lundberg*, vari hemställts, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om en skyndsamt utredning av frågan om införande av en särskild och starkt progressiv skatt för täckande av försvarsutgifterna samt att Kungl. Maj:t måtte till riksdagen inkomma med de förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Utskottet hade i det nu föreliggande betänkandet på anförda skäl hemställt,

A) att riksdagen måtte, i anledning av Kungl. Maj:ts i proposition nr 227 framlagda förslag angående skatteprocenten samt med avslag å de likalydande motionerna I: 499 av herr *Ewerlöf* m. fl. och II: 615 av herr *Hjalmarson* m. fl. ävensom de likalydande motionerna I: 500 av herr *Ohlon* m. fl. och II: 616 av herr *Ohlin* m. fl., besluta, att statlig inkomstskatt för skattskyldiga, som avsåges i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skulle ingå i preliminär skatt för hela budgetåret 1953/54 med 110 procent av grundbeloppet;

B) att riksdagen måtte antaga det vid proposition nr 227 fogade förslaget till förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 8 juni 1923 (nr 155) angående omsättnings- och utskänknings-skatt å spritdrycker;

C) att riksdagen måtte, med avslag å de likalydande motionerna I: 18 av herr *Lindblom* m. fl. och II: 28 av herr *Ohlin* m. fl. om upphävande av förordningen om särskild avgift vid vissa investeringar (investeringsavgift), de likalydande motionerna I: 167 av herr *Ewerlöf* m. fl. och II: 202 av herr *Hjalmarson* m. fl., sistnämnda motioner i vad de avsåge upphävande av förordningen om särskild avgift vid vissa investeringar, ävensom motionen II: 18 av herr *Lund-*

Ang. bevilningarna för budgetåret 1953/54.

berg om avskaffande av investeringsavgiften, antaga det vid proposition nr 227 fogade förslaget till förordning med bestämmelser om taxering till investeringsavgift i vissa fall;

D) 1) att de likalydande motionerna I: 10 av herr Ewerlöf m. fl. och II: 17 av herr Hjalmarson m. fl. om avskaffande av kvarlåtenskapsskatten icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd,

2) att de likalydande motionerna I: 288 av herr Ohlön m. fl. och II: 364 av herr Ohlin m. fl. om avskaffande av kvarlåtenskapsskatten icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd,

3) att de likalydande motionerna I: 37 av herr Gustaf Elofsson m. fl. samt II: 48 av herrar Johansson i Norrfors och Carlsson i Bakeröd om avskaffande av kvarlåtenskapsskatten icke måtte föranleda någon riksdagen åtgärd;

E) 1) att de likalydande motionerna I: 165 av herrar Näslund och Söderquist samt II: 205 av herr Åqvist m. fl. om upphävande av förordningen med bestämmelser om värdering av varulager vid 1954 års taxering till statlig och kommunal inkomstskatt ävensom de likalydande motionerna I: 167 av herr Ewerlöf m. fl. och II: 202 av herr Hjalmarson m. fl., i vad motionerna avsåge upphävande av nämnda förordning, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd,

2) att de likalydande motionerna I: 166 av herrar Näslund och Söderquist samt II: 206 av herr Åqvist m. fl. om ändrad lydelse av 1 § i förordningen med bestämmelser om värdering av varulager vid 1954 års taxering till statlig och kommunal inkomstskatt icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

F) 1) att motionen II: 252 av herr Lundberg om införande av en särskild och stark progressiv skatt för täckande av försvarsutgifterna icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd,

2) att de likalydande motionerna I: 158 av herrar Ola Persson och Öhman samt II: 211 av herrar Holmberg och Hagberg i Stockholm om höjning av den statliga inkomstskatten för svenska ak-

tiebolag m. fl. icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

G) att bevilningarna för budgetåret 1953/54 måtte beräknas på sätt under denna punkt närmare angivits.

Reservationer hade avgivits

I) av herrar *Gustaf Elofsson, Patrick Nilsson* och *Vigelsbo*, vilka ansett, att utskottet bort under punkten D 3 hemställas, att riksdagen måtte med bifall till de likalydande motionerna I: 37 av herr Gustaf Elofsson m. fl. samt II: 48 av herrar Johansson i Norrfors och Carlsson i Bakeröd i skrivelse till Kungl. Maj:t anhänga, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning angående avskaffande av kvarlåtenskapsskatten och eventuellt som kompensation härför en skärpning av arvsskatten på större förmögenheter ävensom för riksdagen framlägga de förslag, som kunde av utredningen föranledas;

II) av herrar *Velander* och *Hagberg* i Malmö, vilka ansett, att utskottet bort hemställa,

A) att riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts i proposition nr 227 framlagda förslag angående skatteprocenten icke kunnat av riksdagen oförändrat antagas samt med bifall till de likalydande motionerna I: 499 av herr Ewerlöf m. fl. och II: 615 av herr Hjalmarson m. fl., måtte, under uttalande av att en statlig budgetpolitik enligt i motionerna angivna riktlinjer bort och borde föras, besluta, att statlig inkomstskatt för skattskyldiga, som avsåges i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skulle ingå i preliminär skatt för förra hälften av budgetåret 1953/54 med 110 procent av grundbeloppet och för senare hälften av samma budgetår med 100 procent av grundbeloppet,

samt att de likalydande motionerna I: 500 av herr Ohlön m. fl. och II: 616 av herr Ohlin m. fl. måtte anses besvarade genom vad reservanterna förut hemställt;

B) att riksdagen — — — (= utskottet) — — — å spritdrycker:

Ang. bevillningarna för budgetåret 1953/54.

C) att riksdagen måtte, med bifall till de likalydande motionerna I: 18 av herr Lindblom m. fl. och II: 28 av herr Ohlin m. fl. samt de likalydande motionerna I: 167 av herr Ewerlöf m. fl. och II: 202 av herr Hjalmarson m. fl., sistnämnda motioner i vad de avsåge upphävande av förordningen om särskild avgift vid vissa investeringar, ävensom i anledning av motionen II: 18 av herr Lundberg, dels avslå det vid proposition nr 227 fogade förslaget till förordning med bestämmelser om taxering till investeringsavgift i vissa fall, dels ock antaga i reservationen infört förslag till förordning angående upphävande av förordningen den 14 december 1951 (nr 794) om särskild avgift vid vissa investeringar (investeringsavgift);

D) 1) att riksdagen måtte, med bifall till de likalydande motionerna I: 10 av herr Ewerlöf m. fl. och II: 17 av herr Hjalmarson m. fl. antaga i reservationen infört förslag till förordning om upphävande av förordningen den 26 juli 1947 (nr 581) om kvarlåtenskapsskatt,

2) att de likalydande motionerna I: 288 av herr Ohlon m. fl. och II: 364 av herr Ohlin m. fl. om avskaffande av kvarlåtenskapsskatten måtte, i den mån de icke kunde anses besvarade genom vad reservanterna förut hemställt, av riksdagen lämnas utan åtgärd,

3) att de likalydande motionerna I: 37 av herr Gustaf Elofsson m. fl. samt II: 48 av herrar Johansson i Norrfors och Carlsson i Bakeröd om avskaffande av kvarlåtenskapsskatten måtte, i den mån de icke kunde anses besvarade genom vad reservanterna förut hemställt, av riksdagen lämnas utan åtgärd;

E) 1) att riksdagen måtte, med bifall till de likalydande motionerna I: 167 av herr Ewerlöf m. fl. och II: 202 av herr Hjalmarson m. fl., i vad motionerna avsåge upphävande av förordningen med bestämmelser om värdering av varulager vid 1954 års taxering till statlig och kommunal inkomstskatt, ävensom de likalydande motionerna I: 165 av herrar

Näslund och Söderquist samt II: 205 av herr Äqvist m. fl. antaga i reservationen infört förslag till förordning angående upphävande av förordningen den 19 december 1952 (nr 755) med bestämmelser om värdering av varulager vid 1954 års taxering till statlig och kommunal inkomstskatt,

2) att de likalydande motionerna I: 166 av herrar Näslund och Söderquist samt II: 206 av herr Äqvist m. fl. om ändrad lydelse av 1 § i förordningen med bestämmelser om värdering av varulager vid 1954 års taxering till statlig och kommunal inkomstskatt icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

F) 1) att motionen — — — (= utskottet) — — — riksdagens åtgärd;

G) att bevillningarna för budgetåret 1953/54 måtte beräknas på sätt i reservationen närmare angivits;

III) av herrar *Spetz, Söderquist, Kristensson* i Osby, *Sjölin* och *Anderson* i Sundsvall, vilka ansett, att utskottet bort hemställa,

A) att riksdagen måtte, med förklarande att Kungl. Maj:ts i proposition nr 227 framlagda förslag angående skatteprocenten icke kunnat av riksdagen oförändrat antagas samt med bifall till de likalydande motionerna I: 500 av herr Ohlon m. fl. och II: 616 av herr Ohlin m. fl., besluta, att statlig inkomstskatt för skattskyldiga, som avsåges i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skulle ingå i preliminär skatt för förra hälften av budgetåret 1953/54 med 110 procent av grundbeloppet och för senare hälften av samma budgetår med 100 procent av grundbeloppet,

samt att de likalydande motionerna I: 499 av herr Ewerlöf m. fl. och II: 615 av herr Hjalmarson m. fl. måtte, i den mån de icke kunde anses besvarade genom vad reservanterna förut hemställt, av riksdagen lämnas utan åtgärd;

B) att riksdagen — — — (= utskottet) — — — å spritdrycker;

C) att riksdagen måtte, med bifall till de likalydande motionerna I: 18 av herr

Ang. bevillningarna för budgetåret 1953/54.

Lindblom m. fl. och II: 28 av herr Ohlin m. fl. ävensom i anledning av de likalydande motionerna I: 167 av herr Ewerlöf m. fl. och II: 202 av herr Hjalmarson m. fl., sistnämnda motioner i vad de avsåge upphävande av förordningen om särskild avgift vid vissa investeringar, samt motionen II: 18 av herr Lundberg, dels avslå det vid proposition nr 227 fogade förslaget till förordning med bestämmelser om taxering till investeringsavgift i vissa fall, dels ock antaga i reservationen infört förslag till förordning angående upphävande av förordningen den 14 december 1951 (nr 794) om särskild avgift vid vissa investeringar (investeringsavgift);

D) 1) att riksdagen måtte, med bifall till de likalydande motionerna I: 10 av herr Ewerlöf m. fl. och II: 17 av herr Hjalmarson m. fl. samt de likalydande motionerna I: 288 av herr Ohlin m. fl. och II: 364 av herr Ohlin m. fl., sistnämnda motioner i vad de avsåge upphävande av förordningen om kvarlåtenskapsskatt, antaga i reservationen infört förslag till förordning om upphävande av förordningen den 26 juli 1947 (nr 581) om kvarlåtenskapsskatt,

2) att riksdagen måtte, med bifall till de likalydande motionerna I: 888 av herr Ohlin m. fl. och II: 364 av herr Ohlin m. fl., i vad motionerna avsåge utredning om en moderat höjning av arvslottbeskattningen, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om sådan utredning samt om framläggande för riksdagen av de förslag utredningen kunde föranleda,

3) att de likalydande motionerna I: 37 av herr Gustaf Elofsson m. fl. samt II: 48 av herrar Johansson i Norrfors och Carlsson i Bakeröd om avskaffande av kvarlåtenskapsskatten måtte, i den mån de icke kunde anses besvarade genom vad reservanterna förut hemställt, av riksdagen lämnas utan åtgärd;

E) 1) att riksdagen måtte, med bifall till de likalydande motionerna I: 165 av herrar Näslund och Söderquist samt II: 205 av herr Åqvist m. fl. ävensom de li-

kalydande motionerna I: 167 av herr Ewerlöf m. fl. och II: 202 av herr Hjalmarson m. fl., sistnämnda motioner i vad de avsåge upphävande av förordningen med bestämmelser om värdering av varulager vid 1954 års taxering till statlig och kommunal inkomstskatt, antaga i reservationen infört förslag till förordning angående upphävande av förordningen den 19 december 1952 (nr 755) med bestämmelser om värdering av varulager vid 1954 års taxering till statlig och kommunal inkomstskatt,

2) att de likalydande motionerna I: 166 av herrar Näslund och Söderquist samt II: 206 av herr Åqvist m. fl. om ändrad lydelse av 1 § i förordningen med bestämmelser om värdering av varulager vid 1954 års taxering till statlig och kommunal inkomstskatt icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

F) 1) att motionen — — — riksdagens åtgärd;

G) att bevillningarna för budgetåret 1953/54 måtte beräknas på sätt reservationen visade;

IV) av herrar *Spetz, Söderquist, Kristensson* i Osby, *Sjölin* och *Anderson* i Sundsvall, vilka ansett, att, därest det i reservationen nr III under punkt E) 1) framlagda förslaget icke skulle vinna riksdagens bifall, utskottet bort under punkt E) 2) hemställa, att riksdagen måtte, med bifall till de likalydande motionerna I: 166 av herrar Näslund och Söderquist samt II: 206 av herr Åqvist m. fl., antaga följande

**Förslag
till**

förordning om ändrad lydelse av 1 § förordningen den 19 december 1952 (nr 755) med bestämmelser om värdering av varulager vid 1954 års taxering till statlig och kommunal inkomstskatt.

Härigenom förordnas, att 1 § förordningen den 19 december 1952 med bestämmelser om värdering av varulager vid 1954 års taxering till statlig och kommunal inkomstskatt skall erhålla följande ändrade lydelse:

Ang. bevillningarna för budgetåret 1953/54.

1 §.

Ha skattskyldigs tillgångar avsedda för omsättning eller förbrukning i rörelse (varulager) vid utgången av det beskattningsår, för vilket taxering till statlig och kommunal inkomstskatt verkställes av beskattningsnämnd i första instans år 1954, ökat vid jämförelse med varulagret vid utgången av det beskattningsår, som gått till ända före den 1 mars 1953, eller, om den skattskyldige så yrkar, det beskattningsår, som gått till ända närmast före den 1 mars 1952 (jämförelselagret), skall vid beräkning av nettointäkt av rörelse för förstnämnda beskattningsår gälla vad nedan i denna förordning sägs.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

På framställning av herr talmannen beslöts att förevarande betänkande skulle företagas till avgörande punktvis.

Punkten A.

Herr VELANDER (h): Herr talman! Till utskottsbetänkandet har fogats icke mindre än fyra reservationer. Jag skall här syssla något med den reservation, som har avgivits av herr Hagberg i Malmö och mig. Den avser kvarlåtenskapsskatten, investeringsavgiften, varulagervärderingen vid nästkommande års taxering samt uttagningsprocenten.

Vid sitt ställningstagande till kvarlåtenskapsskatten anför utskottet, att några nya synpunkter av betydelse har icke framförts i de därom väckta motionerna. Motionärerna känner sig säkerligen icke träffade av detta uttalande. Frågan om kvarlåtenskapsskattens upphävande har ventilerats i så många sammanhang och så ingående, att anspråk på nya synpunkter till stöd därför måste framstå såsom högst pretentiösa.

Detta gäller alltså i fråga om skälen för kvarlåtenskapsskattens upphävande. För denna skatts införande och bibehållande har däremot, med mitt sätt

att se, hitintills knappast några skäl förebragts. Man har underlåtit att ingå på en klarläggande diskussion på den punkten. Det hade därför varit på sin plats, att utskottet nu hade inlåtit sig på en sådan diskussion. Att man alljämt undandrar sig detta kan näppeligen tolkas på annat sätt än att man saknar bärande motiveringar för sin ståndpunkt. Icke kan nämligen det vara en bärande motivering, att den årliga förmögenhetsskatten är alltför låg och att den sålunda måste kompletteras med en kvarlåtenskapsskatt, konstituerande en skuld till staten för den sparsamma och strävsamma människan, en skuld som förfaller till betalning i och med att hon upphör att räknas till de levandes antal!

I varje fall har den synpunkten, att kvarlåtenskapsskatten utgör ett komplement till den årliga förmögenhetsskatten, icke kommit till uttryck vid vare sig dess avvägning eller konstruktion. Detta illustreras av dess i högsta grad ojämna och godtyckliga verkningar. För den, som har haft sin förmögenhet under exempelvis fem å sex år före dödsfallet, kan kvarlåtenskapsskatten, alltså den uppskjutna förmögenhetsskatten, komma att motsvara kanske upp till 10 å 11 procent av förmögenheten för varje år, som förmögenhetsinnehavet varat, medan samma skatt för den, som haft sin förmögenhet kanske i 60 år eller mer, endast motsvarar en årlig förmögenhetsskatt på någon procent eller mindre. Kvarlåtenskapsskatten kan således i vissa fall bli fem eller sex gånger så stor som den engångsskatt på förmögenhet, vars införande så livligt diskuterades här i landet i början av 1940-talet och som då betraktades närmast såsom något i beskattningshänseende föga rimligt.

Frågan om kvarlåtenskapsskattens vara eller icke vara tarvar från sådana utgångspunkter icke någon utredning. Högern har därför också ställt sig helt oförstående till denna skatteform. Det har skett på grund av dess antydde konstruktion, på grund av dess inkonsekventa och irrationella ställning i skat-

Ang. bevillningarna för budgetåret 1953/54.

tesystemet, på grund av dess påtagligt destruktiva verkningar på viljan till sparande, till risktagande och till produktiva insatser över huvud taget samt på grund av att den, verifierande satsen av någon av våra främsta på finansvetenskapens område, utgör ett »juridiskt missfoster utan motstycke i vår lagstiftning».

Till de anförda synpunkterna kan också fogas, att kvarlåtenskapsskatten icke ens fiskaliskt sett lämnar en avkastning, tillnärmelsevis motsvarande vad dess tillskyndare beräknat eller förutsett.

Kvarlåtenskapsskatten bör således omedelbart avskaffas.

Utöver det sagda vill jag rikta en fråga till företrädarna för utskottsständpunkten här i kammaren. I betänkandet anföres, att »förutsättningarna för kvarlåtenskapsbeskattningen icke undergått sådana förändringar, som kan motivera ett annat ställningstagande än som intogs av riksdagen föregående år». Jag frågar: Vilka är dessa förutsättningar, och vilka förändringar i dessa förutsättningar är det, som utskottet sålunda avser skall kunna inträda, för att kvarlåtenskapsskatten enligt dess mening bör avskaffas? Jag skulle gärna vilje ha ett svar på den frågan.

Högerreservanternas inställning till investeringsavgiften och begränsningen av den fria lagervärderingen kräver näppeligen något vidlyftigare klarläggande i detta sammanhang. Motiveringen för införandet av dessa pålagor, om det uttrycket tillåtes, var ju, att de, tillika med en serie andra åtgärder, krävdes för vinnande av samhällsekonomisk balans. De omständigheter av samhällsekonomisk natur, som enligt departementschefens uppfattning motiverade dessa åtgärder från det allmännas sida, utgjordes av i förhållande till utlandet starkt förbättrade bytesrelationer, en gynnsam produktionsutveckling inom landet och en utomordentligt högt uppdriven vinstkonjunktur, främst inom exportindustrierna.

Mot denna bakgrund bör alltså behovet eller nödvändigheten av dessa på-

lagors bibehållande i nuvarande läge bedömas. Man gör sig säkerligen icke skyldig till någon överdrift, om man då hävdar, att de omständigheter, som sålunda åberopats såsom motiv för dessa pålagors införande, icke längre är för handen. Det kräves ingen möda för att uppvisa detta, och det så mycket mindre som departementschefen själv börjat sikta till en avveckling av dem. Enligt hans mening skall investeringsavgiften bortfalla med årets utgång. Och frågan, huruvida begränsningen av den fria lagervärderingen skall tillämpas vid taxeringen nästa år eller ej, avser departementschefen att ompröva i ett senare sammanhang.

Men varför icke skapa klarhet med ens? Varför icke vidgå, vad som ändå är ett faktum: att läget numera så förändrats, att de skäl, som åberopats till stöd för dessa pålagors införande, oavsett om dessa skäl då kunde anses bärande eller ej, upphört att gälla?

Man må resonera hit och dit, man må söka intala sig själv och andra, att man icke låtit några felbedömningar komma sig till last, utan städse förfarit utomordentligt rätt och riktigt. Man borde dock icke kunna bibringa den reflekterande människan den uppfattningen, att läget nu sammanfaller med det, som kännetecknade högkonjunkturåret 1951, mot bakgrunden varav dessa pålagor genomfördes.

Vilken fråga är förresten nu, samhällsekonomiskt sett, vår allra största och viktigaste? Den har vi ju diskuterat vid olika tillfällen. Det är säkerligen frågan om vår utomordentligt höga kostnadsnivå, som vi nått fram till icke på grund av vår strävan att bekämpa de inflationsdrivande krafterna, utan på grund av vår flykt undan dem. I det sammanhanget — när det alltså gäller att komma till rätta med eller söka neutralisera följderna av denna utomordentligt uppskruvade kostnadsnivå — är medlen icke att finna i regleringar eller pålagor av sådan karaktär eller sådan innebörd som investeringsavgiften och begränsningarna av rätten till en friare lagervärdering, den senare sam-

Ang. bevillningarna för budgetåret 1953/54.

manhängande med grunderna eller utgångspunkterna för avvägningen av vår gällande företagsbeskattning.

Det måste också vara förenat med ett alltför stort ansvar att tilltro sig att i olika sammanhang kunna i de enskilda människornas ställe pröva och avgöra, hur de rätteligen skall inrätta sig med avseende å investeringsverksamhet, lagerhållning och andra därmed jämförliga förhållanden. I varje fall är jag för min del icke benägen att erkänna, att ett sådant ansvar kan på ett för folkhushållet eller samhället i dess helhet tillfredsställande sätt uppbäras ens av vår nu sittande, så förträffliga regering.

Jag övergår så, herr talman, till frågan om uttagningsprocenten. Herr Hagberg och jag har i vår reservation till utskottsbetänkandet yrkat, att denna skall för senare hälften av budgetåret 1953/54 sättas till 100.

Jag vill till en början gärna göra det medgivandet, att ur formell synpunkt viss kritik kan riktas mot detta vårt ställningstagande. De beslut riksdagen redan fattat, leder ju till — om man utgår från att kalkylerna rörande statens inkomster och utgifter är i huvudsak riktiga — en uttagningsprocent av 110 för hela budgetåret 1953/54. Att vi trots detta framställt yrkande om en lägre uttagningsprocent från och med ingången av nästa år, sammanhänger med att vi ansett och anser, att oppositionen, alltså även högern, har rätt att få offentligen redovisa den budget, som dess olika förslag skulle ha lett till, därast desamma av riksdagen godtagits. Att förslagen icke vunnit riksdagens bifall bör icke betaga högern möjligheten att presteras en sammanfattande slutredovisning därför.

Såsom uppvisats i de föreliggande partimotionerna från högerhåll, finnes också täckning för förslaget om ett skatteuttag av 100 procent för hela kalenderåret 1954. Högerns förslag om att folkpensionsavgiften skulle höjas från och med innevarande månad, då den högre folkpensionen börjat utgå, liksom förslaget om minskning av olika statsutgifter medför för nästa budgetår en

bruttoförbättring ur budgetsynpunkt av 184 miljoner kronor. Då härifrån avgår de anslagsökningar, som på högerhåll äskats — huvudsakligen för förbättrande av bostadsrabatter och för vissa kulturella ändamål — återstår ett belopp av något över 180 miljoner kronor. Beträffande inkomstsidan har av oss föreslagits vissa nedskärningar, nämligen att kvarlätenskapsskatten, på sätt som i det föreliggande betänkandet reservationsvis yrkas, skall avskaffas, att förmögenhetsskatten skall göras avdragsgill vid taxering till statlig inkomstskatt och att skogsvårdsavgiften skall utgå med 1 promille av taxeringsvärdet i stället för av riksdagen på regeringens förslag beslutade 1,5 promille. Inkomsterna för nästa budgetår skulle genom dessa nedskärningar minskas med sammanlagt 25 å 30 miljoner kronor. Det återstående utrymmet blir alltså drygt 150 miljoner kronor.

Hittills har jag talat om de ordinarie statsinkomsterna. Högerpartiet har också gått emot en prolongering av bilaccisen efter utgången av nästkommande juni månad. Om förslaget härutinnan hade godtagits av riksdagen, skulle inkomsterna ha nedgått med cirka 65 miljoner kronor för helt år räknat. Det är väl dock synnerligen ovisst, om bilaccisen kommer att gälla någon längre tid härefter. Men även om man räknar med hela detta år, bör dock det kvarstående utrymmet bli tillräckligt för en skattesänkning, motsvarande 10 enheter av uttagningsprocenten för senare hälften av budgetåret 1953/54. Härvid bör emellertid uppmärksammas det förhållandet, att bilaccisen liksom investeringsavgiften och en del andra extra ordinära pålagor är av tillfällig natur och icke betingats eller motiverats av budgetära synpunkter. På grund härav har jag också här bortsett från vad investeringsavgiften kan komma att inbringa. Den ingår således inte bland de ordinarie pålagorna och bör därför inte heller påverka den ordinarie skattestaten. Å andra sidan saknas uppenbarligen möjligheter att beräkna, hur stor avkastning densamma skulle kunna ge

Ang. bevilningarna för budgetåret 1953/54.

under dess eventuellt återstående giltighetstid.

Enligt min uppfattning bör de resultat, som jag här sökt redovisa, hur man än resonerar, vara tillräckliga för att motivera en sänkning av uttagningsprocenten för senare hälften av budgetåret 1953/54.

Om jag sedan övergår till budgetåret 1954/55, har högern att räkna sig till godo betydande besparingar på bostadspolitikens område liksom ock i fråga om den obligatoriska sjukförsäkringen. En sänkning av tilläggslånen från 3 till 2 kronor, ett borttagande av de ortsdifferentierade tilläggslånen, en höjning av räntefoten för tertiärlån från 3 till 3,5 procent, en höjning av procentsatsen för räntegarantien i fråga om underliggande lån till 3,5 procent samt slutligen ett återkrävande av hela beloppet av äldre tilläggs lån skulle leda till utgiftsminskningar för ifrågavarande budgetår av över 150 miljoner kronor. Ett uppskjutande av sjukförsäkringsreformen skulle vidare, även om en förbättring av statsbidraget till de frivilliga sjukförsäkrarna samtidigt genomfördes i enlighet med högerns förslag, med säkerhet inbespara utgifter på ytterligare omkring 100 miljoner kronor. På inkomstsidan skulle föreslagna höjningar och sänkningar i stort sett ta ut varandra.

Med detta har jag alltså sökt uppvisa, att ett fullföljande av de förslag, högern framlagt under riksdagssessionen, skulle ha möjliggjort en skattesänkning motsvarande 10 enheter av uttagningsprocenten inte blott för nästa budgetår utan även för det därpå följande.

Å regeringens sida — och även från annat håll har vid upprepade tillfällen efterlysts alternativ från oppositionen. Jag har här med utgångspunkt från partimotionerna å högerhåll sökt skissera högerpartiets alternativ. Det torde därav ha framgått för kammarens ärade ledamöter, att högerpartiets olika ställningstaganden under denna riksdag haft i sikte det angelägna målet, det bestämda önskemålet att kunna åvägbringa en skattesänkning. Nödvändigheten av en sådan skattesänkning har å vår sida så

ofta och i så många sammanhang be-lysts, att jag icke här behöver närmare orda därom. Högerns inställning, att en skattesänkning måste framstå såsom den mest angelägna reformen i nuvarande läge, borde vara ägnad att utlösa förståelse hos alla. Högern har nu uppvisat, att en sådan skattesänkning skulle ha varit möjlig, om man velat följa den budgetpolitik, som högern förordat.

Jag hemställer alltså, herr talman, i anslutning till det anförda, om bifall till den av mig och herr Hagberg i Malmö avgivna reservationen.

Herr ELOFSSON, GUSTAF (bf): Herr talman! Jag skall inte här gå in på alla de spörsmål som föregående talare berörde, då jag på alla punkter med undantag av den om kvarlätenskapsskatten har anslutit mig till utskottets förslag.

Redan när kvarlätenskapsskatten infördes, ansågs den vara en beskattning som innebar socialisering i smyg. Jag kan inte komma ifrån den tanken, herr talman, att denna skatt, förutom att den inte är på något sätt populär hos det svenska folket — men ingen skatt är väl det — också är särskilt olämplig. Det är därför som vi ansett, att en utredning om avskaffandet av kvarlätenskapsskatten borde åstadkommas fortast möjligt.

Om man ser efter vad kvarlätenskapsskatten givit i inkomst, finner man att den gav budgetåret 1949/50 31,8 miljoner kronor, 1950/51 24,4 miljoner kronor; för innevarande budgetår, d. v. s. det som snart är till ända, har man räknat med cirka 22 miljoner kronor, och i det staförslag, som vi här i dag behandlar, har man beräknat att den skulle inbringa i runt tal 20 miljoner kronor. Denna lilla summa, om jag så får uttrycka mig, ryms ju mycket väl inom de felmarginaler i budgetberäkningen, som brukar uppkomma. Man kan ställa den frågan: Har staten möjligheter att i verkligheten få den inkomst som man här redovisar av denna skatt? Jag vågar påstå att så icke är förhållandet.

Ang. beivillingarna för budgetåret 1953/54.

Vid en jämförelse mellan den inkomst staten hade av denna skatt det första året, 31,8 miljoner kronor, och den för nästa budgetår beräknade inkomsten därav, 20 miljoner kronor, förstår man att folk försöker dela upp förmögenheterna för att på så sätt slippa undan kvarlätenskapsskatten. Jag tror att förlusterna på den statliga inkomstskatten av förmögenhet blir av samma storleksordning som det belopp denna kvarlätenskapsskatt ger. Genom att förmögenheterna fördelas blir den statliga förmögenhetsskatten mindre än vad den hade blivit, om inte kvarlätenskapsskatten hade funnits till.

Av den anledningen anser vi, att man bör gå med på en utredning. Om inkomstbortfallet skulle visa sig bli alltför kännbart, har man ju, såsom vi skrivit i vår motion, möjlighet att eventuellt något höja den ordinarie arvs-katten på de större förmögenheterna.

Man invänder här, att det beskattningsfria beloppet höjts från 30 000 till 50 000 kronor, vilket ju är riktigt. Men samtidigt har taxeringsvärdena i genomsnitt höjts med 40 procent. Det beskattningsfria beloppet borde därför, om man tar hänsyn till denna höjning av taxeringsvärdena, ha höjts till omkring 70 000 kronor.

Jag skall, herr talman, inte uppta tiden längre. Jag vädjar till kammaren, att åtminstone gå oss så långt till mötes, att man företar en utredning om möjligheterna att avskaffa kvarlätenskapsskatten, som har varit en mycket irriterande faktor under många år. Det är säkerligen på tiden, att det nu undersökes, huruvida den över huvud taget skall bestå i fortsättningen. När vi i går kväll diskuterade det stora förslaget om den obligatoriska sjukförsäkringen, framhölls det, att det inte var någon risk att antaga förslaget, då man ju kunde göra en översyn, sedan man sett hur det verkat ett år. Nu har kvarlätenskapsskatten verkat i så många år, att det bör vara anledning att företa en översyn av densamma.

Jag ber därför, herr talman, att få yrka bifall till den av mig, herr Patrick Nilsson och herr Vigelsbo avgivna reservationen.

Herr SJÖDAHL (s): Herr talman! Det är närmast i två olika avseenden, som reservationerna har gått emot den beräkning av inkomsterna för nästföljande år, som regeringen har lagt fram och som utskottet har tillstyrkt. Man vänder sig mot ett par av de åtgärder, varigenom regeringen har velat bromsa de inflatoriska tendenserna, nämligen dels mot investeringsavgiften och dels mot begränsningen av den fria lagervärderingen.

Beträffande begränsningen av den fria lagervärderingen ligger ju saken så till, som kammaren torde erinra sig, att den beslutats gälla för inkomståret 1952 och 1953, men det har redan tidigare beslutats att den icke skall gälla för år 1952. Departementschefen har förklarat, att om det inte visar sig bli någon spekulativ lagring under höstens lopp, kan begränsningen i den fria lagervärderingen upphävas även för i år. Han vill dock för sin del först avvakta erfarenheterna fram till hösten. För så vitt ingen spekulativ lageranhopning inträffar, är det alltså sannolikt att begränsningen av den fria lagervärderingen kommer att upphävas.

Beträffande investeringsavgiften vill jag erinra om att den beslutats att gälla för åren 1952 och 1953. Vi har nu kommit ett gott stycke in på år 1953, och investeringsavgiften har redan upphört att till sina verkningar ha hela det omfång som den ursprungligen hade. Såsom klargöres i departementschefens proposition, kommer nämligen byggnader, som blir färdiga under år 1954, icke att träffas av investeringsavgift. Detsamma gäller maskiner, som beställts för leverans under följande år, och fartyg med ännu längre leveranstid. Investeringsavgiften har således redan nu en mycket begränsad verkningskraft, och den kommer på grund av sin konstruktion att under årets lopp avskaffa sig själv. Det finns då ingen anledning att nu besluta att investeringsavgiften omedelbart skall försvinna, utan vi kan låta den avskaffa sig själv under årets lopp. Det blir då en övergångstid, och vi har tills vidare i viss utsträckning kvar investeringsavgiften, även om dess verkningar är rätt begränsade.

Ang. bevillningarna för budgetåret 1953/54.

Från oppositionens sida anför man, att investeringsavgiften och begränsningen av den fria lagervärderingen tillkom under intrycket av högkonjunkturen år 1951 och fått fortleva på grund av denna högkonjunktur. Det är en ganska egenomlig föreställning, som man emellanåt möter, att emedan vi hade en extrem högkonjunktur 1951, har vi nu kommit fram till sådana förhållanden, att vi kan släppa alla bromsar mot de inflatoriska tendenserna. Den extrema högkonjunkturen 1951 hade ju föregåtts av ett par år med en mycket utpräglad högkonjunktur och har efterföljts av ett par år, som fortfarande måste betecknas såsom präglade av en mycket god konjunktur. Det kan väl knappast vara lämpligt att i det läget släppa alla bromsar mot inflatoriska tendenser, under motivering att vi kommit ifrån den mest högkonjunkturrella perioden.

Vi har visserligen, efter allt att döma, återvunnit ekonomisk balans, men den kommer sannolikt att utsättas för ganska starka påfrestningar med kanske överfull sysselsättning till sommaren. Det kan då vara klokt att vänta och se. Investeringsavgiften kommer i varje fall att försvinna med detta års utgång. Det har ju varit förutsättningen för hela lagstiftningen om investeringsavgift, att den skulle gälla blott för en begränsad tid, ty annars skulle investeringsavgiften komma att räknas in i kostnaderna och därmed inte få den bromsande inverkan, som man avsett att den skulle ha.

Det är det ena, som framhållits av reservanterna och av talarna här. Det andra är frågan om man skulle kunna genomföra någon minskning av inkomstskatten och av vissa förmögenhetsskatter, närmast kvarlåtenskapsskatten. Visserligen har vi en balanserad budget, och visserligen kan man, såsom högern gjort i sin mycket intressanta motion och som herr Velander närmast gav uttryck för här, resonera som så, att hade man genomfört alla de besparingar, som oppositionen föreslagit, hade man sannolikt kommit i ett sådant läge, att man för nästkommande år skulle kunna genomföra en minskning av skatterna —

det är dock inte säkert att man skulle kunna göra det, även om man skulle ha gjort minskningar på just de punkter, som från högerns och folkpartiets sida har rekommenderats. Men nu är ju läget det, att den svenska riksdagen efter moget övervägande har kommit fram till helt andra beslut än dem, som högern ansett att den borde kommit fram till, och därmed är förutsättningarna borta för en skattesänkning, såvitt man vill ha en balanserad budget.

Jag läste nyligen i en mycket intressant tidskrift, som skattebetalarnas förening står för, nämligen Balans, en artikel av en svensk ekonomisk observatör i Förenta staterna. Han skrev om huru man under valkampanjen mellan republikaner och demokrater hade från republikansk sida framhållit, att man skulle gå fram för skattelättnader. Men nu står man inför svårigheterna att balansera budgeten, och då börjar det höras andra tongångar. Denne ekonomiske observatör skriver: »I valkampanjen lovades visserligen skattelättnader» — i fråga om vissa inkomst- och kapital-skatter — »men budgetbalanseringen kommer dock först på programmet, i synnerhet som en underbalansering leder till finansieringssvårigheter och därmed till bekymmer även för penningpolitiken.» Denne observatör, vilkens partifärg jag icke har någon aning om, framförde alltså denna mening.

Även här i landet har vi haft en valkampanj nyligen, då man lovade skattesänkningar mycket flott och mycket brett. Men även här kanske man borde överväga, om det inte i nuvarande läge är lämpligast, att man fasthåller vid en balanserad budget. Jag kan mycket väl tänka mig en underbalanserad budget i ett läge med verkligt starka depressiva tendenser. Ett sådant har vi haft förut. Det var en nyhet då, men man tycks numera ansluta sig till det berättigade däri, och vi är alla beredda på att om det kommer en verkligt depressiv period inom svenskt näringsliv, så får vi återigen börja underbalansera vår budget. Men i nuvarande läge, då vi nått och jämnt återvunnit ekonomisk balans,

Ang. bevilningarna för budgetåret 1953/54.

bör vi inte underbalansera budgeten, vilket måste ske, om man minskar skatteinkomsterna. Det är väl fråga om huruvida högern inför sitt ekonomiska samvete kan i nuvarande läge försvara en underbalansering av budgeten. Det var i högerns motion åtskilliga tankegångar, som gick i den riktningen att man inte var beredd att medverka härtill, men det var också tankegångar där, som ledde fram till ett motsatt resultat och att man i alla fall borde yrka på skattesänkningar. Jag vet inte, om högern ämnar fortsätta att yrka det även i nuvarande läge, då det betyder en underbalansering av budgeten.

Vi befinner oss ju ändå i ett läge, där vi inte längre har möjligheter att av ett budgetöverskott bestrida statens kapitalutgifter. Den tiden, då det kunde ske, är putz weg, och nu måste staten i stället låna på kapitalmarknaden. Man räknar med att staten med tanke bl. a. på den uppburna kommunalskatt, som skall betalas till kommunerna, skall behöva låna omkring 2 miljarder kronor. Vidare har kommunernas lånebehov beräknats till 1 miljard kronor. Det blir alltså sammanlagt 3 miljarder kronor för offentliga ändamål. Slutligen räknar man för det enskilda näringslivet med ett kapitalbehov av — om jag fattade rätt, då frågan berördes i utskottet — 7 miljarder kronor. Inför dessa stora kapitalbehov, som redan nu finns, skulle man alltså underbalansera budgeten och tvinga staten att ytterligare, för att få balans i budgeten, gå ut på lånemarknaden — och det under en högkonjunktur, då det råder praktiskt taget full sysselsättning och man kan räkna med för sommaren kanske en överfull sysselsättning. En sådan politik kan inte anses förståndig.

Därtill kommer en annan synpunkt. Vi har för närvarande en del tillfälliga inkomster, som kommer att försvinna. Investeringsavgiften kommer sålunda att försvinna efter detta år, och vi har en del andra tillfälliga inkomster, som nu beräknas inbringa omkring 250 miljoner kronor och som också antagligen kommer att försvinna ur budgeten. Un-

der sådana omständigheter blir det en ytterligare underbalans att räkna med.

Jag tror inte att man bör låta locka sig till att ta det steg som både högern och folkpartiet med sina respektive tankegångar kommit fram till. Att folkpartiets tankegångar är mycket grumligare än högerns, är det ingen i kammaren som förvånar sig över. När man då kommer fram till en hundraprocentig uttagning, så skulle denna för nästa budgetår uppgå till en storleksordning av 100 miljoner kronor, men om man nu sänker uttagsprocenten till 100, får man för nästföljande budgetår räkna med — har vi en gång sänkt, är det nog mycket svårt att höja igen — att därmed försvinner en skatteinkomst på ungefär 300 miljoner kronor.

Herr Ewerlöf sade här i går under debatten om sjukförsäkringen att vi fortfarande har ett högre skatteuttag än det som avsågs 1947 beroende på inflationen. Det är nog riktigt. Men då räknade man icke med andra försvarsutgifter än dem, som då fanns — man räknade t. o. m. i vissa optimistiska kretsar med att man skulle kunna sänka försvarsutgifterna efter några år. Man hoppades i varje fall på en sådan utveckling. I stället har vi sett motsatsen inträffa. Våra nuvarande försvarsutgifter uppgår till 2 miljarder kronor, och det är det som förändrat hela läget.

I högerns motion står någonting om att man kan tänka sig sådana utrikespolitiska lägen att man återigen borde höja skatterna eller behålla de höga skatterna. Ja, det är ett sådant utrikespolitiskt läge som vi har fått, sedan dessa skatter 1947 bestämdes. På grund av det utrikespolitiska läget har vi fått en utveckling med åtföljande stigande försvarsutgifter, vilka för närvarande med hänsyn till vad vi kan orka med här i landet, uppgår till nästan skyhöga siffror. Och det är denna utveckling som framtvingat att vi måste behålla nuvarande skatter.

Förra året genomfördes en skattesänkning — jag minns inte, om det var 300 eller 350 miljoner kronor som man

Ang. bevillningarna för budgetåret 1953/54.

då vann och gav åt det svenska folket. Finansministern räknade med att detta skulle man kunna behålla, men varken han eller riksdagen vågade gå ned till 100 procent utan vi fick nöja oss med 110. Om man nu skulle sänka uttagningsprocenten till 100, skulle praktiskt taget större delen av inkomsttagarna, som inte når upp till mer än 5 000 kronors inkomst, inte få någon ytterligare skattesänkning. Den var redan vunnin med förra årets skattereform, och ingen ytterligare finns att vinna. En man med 6 000 kronors inkomst vann förra året 60 kronor i besparing, och han skulle vinna ytterligare 20 kronor, d. v. s. $\frac{3}{4}$ av vinsten var redan gjord föregående år, och $\frac{1}{4}$ skulle återstå. Det är inte tu tal om att även dessa 20 kronor är pengar, men de skulle inte synas i en skatttabell. En man med 10 000 kronors inkomst skulle vinna ungefär 1 krona i veckan, men hela gruppen mellan 6 000 och 20 000 kronors inkomst vann genom förra årets skattereform ungefär $\frac{2}{3}$, ofta mer, upp emot 70 procent av den skattelättnad som man skulle vinna, om man gått ned till 100 procents uttag. Där är alltså den större vinsten redan inkammad. Men i de övriga grupperna med över 20 000 kronors inkomst var vinsten mindre, och där skulle uppenbarligen de stora vinsterna göras, om man genomförde 100 procents uttagning.

Jag vill erinra om att efter inkomstberäkningen för 1951 98,4 procent av landets inkomsttagare hade en inkomst av under 20 000 kronor. Det var alltså $1\frac{1}{2}$ procent som återstod. Nu vill jag inte med detta säga att det inte skulle kunna vara lämpligt att också genomföra en skattereform, som väsentligen skulle kunna åtnjutas av $1\frac{1}{2}$ procent av landets befolkning — det kan ju tänkas ett sådant skattetryck, att man måste genomföra en lättnad även för dem. Men att säga att en skattesänkning med ned till 100 procents uttagning är en reform för den stora massan av landets befolkning är enligt min mening oriktigt. För nära 50 procent av landets skattebetalare kommer denna inte

alls att verka, och för ytterligare in- emot 50 procent kommer den att verka mycket litet, men för någon eller några procent i mycket hög grad.

Jag tror inte att det är en rättvis skattepolitik i dagens läge att genomföra en skattesänkning, som väsentligen skulle vara till förmån för de större inkomsttagarna, samtidigt som vi för att trygga våra folkpensioner måste nära nog fördubbla pensionsavgifterna och för att trygga vår sjukförsäkring måste lägga på avgifter, som i det stora hela kommer att uttagas proportionellt efter inkomsten, alltså väsentligt minska den progressiva beskattningen för de högsta inkomsttagarna men öka den proportionella beskattningen efter inkomst för den stora massan av landets folk.

Sedan skulle jag, herr talman, vilja säga några ord om den politik, som bedrivs från högerns och folkpartiets sida när det gäller förmögenhetsbeskattningen. Högern hade ju häromdagen ett förslag, som den gick in för och som folkpartiet avgav en kärleksförklaring till. Folkpartiet understödde inte högerns yrkande på den punkten, men folkpartiet åstundade, att det politiska läget hade varit sådant, att man på det hållet kunnat understödja förslaget.

Såsom framgick av debatten, innebar denna begränsning av förmögenhetsbeskattningen genom avdragsrätt en reform, som skulle minska inkomsterna med ett tjugotal miljoner kronor, kanske mer, men det var en fördel, som väsentligen skulle komma att åtnjutas av dem som hade förmögenheter parade med stora inkomster. De, som hade förmögenheter, parade med stora inkomster, fick en betydande skattelättnad, medan de som hade lika stora förmögenheter parade med mindre inkomster fick, ju mindre dessa var, en mindre och mindre skattelättnad. Högern gick som sagt in för detta program, och folkpartiet förklarade sin kärlek till det. Riksdagen avvisade det, och med rätt. En sådan reform på förmögenhetsbeskattningens område är en av de reformer, som vi innerligt väl kan undvara.

Ang. bevilningarna för budgetåret 1953/54.

Både högern och folkpartiet har i sina reservationer och motioner inriktat sig på ett avskaffande av kvarlåtenskapsskatten. Herr Elofsson säger, att den inte betyder så mycket — 20 å 30 miljoner kronor — ty eftersom denna skatt ligger på de stora kvarlåtenskaperna, är utfallet beroende av om det är ett sådant år, då miljonärerna passar på att avlida. Om miljonärerna överlever ett år, blir kvarlåtenskapsskatten begränsad, men om det skulle slumpa sig så, att de i större utsträckning skulle avlida under ett år, ökas den med mycket betydande belopp. Då Sveriges rikaste man för något år sedan avled i Göteborg, tillfördes staten genom detta dödsbo något tiotal miljoner kronor. Redan detta, att denna skatt är så variabel, visar att den måste vara en skatt, som väsentligen drabbar de mycket stora förmögenheterna.

Den skattepliktiga gränsen går ju vid 50 000 kronor, och förmögenheter under denna gräns drabbas alltså inte av någon som helst kvarlåtenskapsskatt. Förra året höjdes ju den skattepliktiga gränsen från 30 000 till 50 000 kronor. Det betyder, herr Elofsson, att denna gräns höjdes med 66 $\frac{2}{3}$ procent. Desslikes gjordes vissa ändringar i skalan. Båda dessa åtgärder medförde att avkastningen något minskades. Nu är det dessutom på det sättet, att när en kvarlåtenskap skall beskattas blir, om någon av makarna lever, halva förmögenheten icke beskattad. Det betyder alltså att den skattepliktiga gränsen i fråga om ursprungliga förmögenheter inte är 50 000 kronor utan 100 000 kronor. Änkan eller den överlevande maken har ju sina 50 000 kronor beskattade, men de 50 000 kronor, som återstår, är också beskattade. Den skattepliktiga gränsen innebär alltså, att förmögenheter under 100 000 kronor praktiskt taget inte beskattas.

Jag kan nämna att av 241 000 i 1951 års statistik redovisade förmögenheter — det gäller förmögenheter över 30 000 kronor — låg nära hälften, eller 48 procent, mellan 30 000 och 50 000 kronor. Dessa är alltså fria från kvarlåtenskaps-

skatt. Förmögenheterna mellan 50 000 och 100 000 kronor, vilka också, för såvitt det finns giftorätt, är befriade från skatt, utgjorde 33 procent. När det gäller förmögenheter över 30 000 kronor återstår alltså inte fullt 20 procent, som säkert drabbas av skatten.

Herr Elofsson framhåller, att denna skatt inte är populär. Men vilken skatt är det? Att denna skatt inte är populär, för de omkring 47 000 personer, som äger förmögenheter över 100 000 kronor, är ju självklart.

Vad betyder denna skattepliktsgräns när det gäller en förmögenhet på 200 000 kronor? Om giftorätt föreligger, betyder det att när den ena maken dör uttas 4 000 kronor, och när den andra maken dör uttas ytterligare 4 000 kronor, alltså sammanlagt 8 000 kronor. Efter två dödsfall minskar kvarlåtenskapsskatten — bortsett från arvsskatt — en förmögenhet på 200 000 kronor med 8 000 kronor. Jag tycker inte för min del att det är en sådan skatteböroda, att man kan säga att denna skatt bör uppväcka ett fruktansvärt missnöje ute i det svenska folkets breda lager. Den skatten drabbar mycket få och inte otillbörligt, och den drabbar inte alls, när det gäller de smärre förmögenheterna.

Vi får komma ihåg att kvarlåtenskapsskatten visserligen är hopkopplad med en arvslottsskatt. Men denna vänder oppositionen sig inte emot. Arvslottsskatt, gåvoskatt och kvarlåtenskapskatt beräknas till sammanlagt 70 miljoner kronor. Av detta belopp hänför sig cirka 20 miljoner kronor till arvslots- och gåvoskatten — och den vanliga arvsbeskattningen är ju här i landet mycket mild. Kom ihåg, att om barn ärver, är ett belopp av 3 000 kronor alltid beskattningsfritt, och allt efter barnets ålder kan beloppet vara skattefritt ända upp till 21 000 kronor. Om någon inträder som arvtagare efter sin make — med undantag av giftorätten, som aldrig beskattas — får vederbörande ärva ett belopp av 25 000 kronor skattefritt. Vi har alltså en arvslotsbeskattning, som mycket litet drabbar de många små arven.

Ang. bevillningarna för budgetåret 1953/54.

Man kan alltid diskutera en skatts konstruktion, men just denna konstruktion är i intet avseende enastående för vårt land. I de anglosachsiska länderna är arvsbeskattningen lika betungande som hos oss. Jag tänker därvidlag på England, USA och — om jag inte minns fel — även Kanada. Ibland sammankopplas där kvarlåtenskapskatten med arvslottsbeskattningen. Med denna konstruktion av en kvarlåtenskapsbeskattning, som drabbar de verkligt höga arven och de verkligt höga förmögenheterna, kan man mildra arvsbeskattningen för de många små arven. Jag tror nog, att om det spreds en tillräcklig kunskap om dessa förhållanden, skulle arvsbeskattningen av den typ, vi har här i landet, möta mera erkännande än nu. Folk skulle begripa att det är en förmögenhetsbeskattning på arven, som gynnar de många små arven men drabbar relativt hårt de stora arven. Jag vill erinra om att på ett arv av en miljon kronor uttas vid ena dödsfallet — om giftorätt föreligger — 89 000 kronor, och vid det andra 89 000 kronor, alltså sammanlagt 178 000 kronor. Detta är en synnerligen stor summa för de flesta av oss, även i denna kammare, men i detta fall har ju arvtagarna ändå att dela 822 000 kronor. Jag anser nog för min del att en sådan beskattning är rimlig och inte kan betraktas såsom drakonisk utan såsom väl avvägd med hänsyn till den skattekraft, som finns hos vederbörande.

Herr talman! De ändringar i förmögenhetsbeskattningen och inkomstbeskattningen, som högern och folkpartiet föreslagit, har redan berörts av herr Velander och kommer i fortsättningen att beröras av flera talare. Men huvudmotivet för de skatter vi nu har är i första rummet de utomordentligt höga försvarsutgifterna, som ingen kunde ta med i beräkningen, när kvarlåtenskapskatten infördes 1947. Hade vi haft att räkna med dessa utgifter vid det tillfället, misstänker jag att svenska riksdagen måhända gått in för en annan inkomstbeskattning och en annan förmögenhetsbeskattning än den vi för närvarande

har. Riksdagen hade då säkerligen handlat i motsatt riktning mot vad högern och folkpartiet för närvarande önskar. Vi kan inte heller slopa några skatter utan att skaffa motsvarande ersättning på annat sätt, vare sig i form av andra direkta skatter eller i form av indirekta skatter.

I denna situation, då det från oppositionens sida föreslås å ena sidan att inkomst- och förmögenhetsskatten skall minskas i väsentlig grad för speciellt de stora inkomsttagarna, som har förmögenhet, och å andra sidan att skatten på de stora arven skall minskas, tror jag att det är klokt av riksdagen att vänta och se om det blir något tillfälle för oss i fortsättningen att sänka skatterna och var i så fall under sådana omständigheter denna skattesänkning skall kunna sättas in. Jag är tämligen säker på att den väg, som högern och folkpartiet har rekommenderat, inte är riktig. I nuvarande stund är det dessutom nödvändigt att ha balans i vår budget med bibehållna statsinkomster i den högkonjunktur vi för närvarande befinner oss i.

Jag yrkar, herr talman, bifall till utskottets förslag i ärendet.

Herr statsrådet **SKÖLD**: Herr talman! Alla är väl ense om att konjunkturläget i vårt land i nuvarande stund kan betecknas som sunt, men man kan väl inte undgå att se, att det finns risker både för inflationstendenser och depressionstendenser. Inflationsriskerna har vi under den närmaste sommarmånaderna, och det kan tänkas, att vi får kännning av depressionsrörelse mot slutet av året. I detta läge är det väl ganska naturligt, att den ekonomiska politiken kännetecknas av en viss stramhet. Jag har därför ansett, att investeringsavgiften bör äga bestånd året ut. Den har fortfarande en icke ringa verkan, men om några månader minskas denna undan för undan, och vid årsskiftet har investeringsavgiften stillsamt försvunnit ur bilden. Jag tycker, att en sådan ordning passar ganska väl med den konjunkturutveckling, som vi kan räkna med.

Ang. bevilningarna för budgetåret 1953/54.

Jag skall i detta sammanhang inte säga någonting om lagervärderingsprinciperna. Dessa har vi diskuterat tidigare, och min åsikt, att vi bör vänta och se, om det under sommaren kan bli någon spekulativ import eller ej, är väl fortfarande riktig och motiverar den hållning, som jag för min del i detta avseende ansett mig böra intaga. Men det läge, vari vi befinner oss, motiverar också att vi håller på att statens budget skall vara balanserad. Det kan inte vara rådligt att utöver de stora investeringar, som sker, ytterligare driva upp pulsen i det ekonomiska livet genom att låna pengar till våra löpande utgifter.

Det är väl ingen som bestrider, att skattetrycket i vårt land liksom i de flesta andra länder är hårt. Jag skall för min del inte invända något emot uppfattningen, att det vore önskvärt att åstadkomma en skattesänkning. Men vi kan ju inte företa en skattesänkning utan hänsyn till annat. Det måste alltid bli en avvägning mellan önskemålet att göra en skattesänkning och behovet av åtgärder, som kostar staten pengar.

I det moderna samhället måste den enskilde medborgaren få hjälp av staten, när det gäller olika ting, som han själv inte orkar med. Detta gäller väl inte minst beträffande den sociala tryggheten. Enskilda personer inom de breda folklagren har ingen möjlighet att på egen hand skaffa sig en hygglig försörjning under t. ex. ålderdomen eller vid sjukdom. De kan också ha svårt att utan stöd utifrån skaffa en bostad, som kan betecknas som människovärdig. För allt sådant behövs en samverkan, och vi har i vårt land följt principen, att en sådan samverkan skall ske under samhällets ledning. Det är alldeles riktigt, som man ibland säger att problemet för den enskilde medborgaren är följande: »Skall jag kräva att få behålla mera av mina inkomster för egen räkning, eller skall jag lämna något åt samhället för att därigenom skapa ett socialt skydd för mig, som jag inte är i stånd att åstadkomma av egen kraft?» För samhället blir på samma sätt problemet: »Skall vi kräva mera av medborgaren

för att den sociala tryggheten skall kunna ökas eller skall vi avstå från att genomföra sociala reformer för att möjliggöra en skattesänkning?» Jag medger gärna, att det inte alltid gäller ett antingen — eller; det kan finnas tillfällen, då det kan vara ett både — och, men i dag gäller det ett antingen — eller.

Förra året genomfördes en skattesänkning. I dag måste väl ändå alla medge, att denna skattesänkning var den högsta som var möjlig att genomföra. Det var delade meningar om vilken storlek denna sänkning skulle få, men om oppositionen i fjol hade fått råda, skulle det löpande årets budget ha givit underskott. Den budget, som vi i dag fastställer, skulle i så fall ha kommit att löpa med ett underskott på 300 miljoner kronor. Det kan vara någonting att tänka på för dem, som i fjol hänade mig för att jag ådagalade en alltför stor försiktighet i mina beräkningar. Det kan ju hända, att dessa spetsigheter nu kommer tillbaka och träffar dem som skickade ut dem.

Vi måste väl också konstatera, att det i år är omöjligt att åstadkomma en balanserad budget, om vi vidtog en skattesänkning. Orsaken härtill är naturligtvis i hög grad de sociala reformer som har genomförts. Upprustningen av folkpensioneringen verkar på den budget, som vi i dag fastställer, och beslutet i går om den obligatoriska sjukförsäkringen kommer att verka på budgetåret 1954/55. Detta gör, att vi, om vi dessutom skall fortsätta den av staten tidigare bedrivna bostadspolitiken, skolpolitiken, försvarspolitiken, o. s. v., inte kan räkna med någon skattesänkning. Det är i stället så, att den beslutade sjukförsäkringen kommer att kräva, att det skaffas ökade statsinkomster till den budget som nästa års riksdag skall fastställa.

Genom att i år lägga fram dessa sociala reformer har regeringspartierna valt alternativet att öka den sociala tryggheten och för tillfället uppge tanken på en skattesänkning. Högern har valt det andra alternativet. Högern har sagt nej till

Ang. bevillningarna för budgetåret 1953/54.

sjukförsäkringen, högern har föreslagit en nedprutning av det statliga stödet till bostadsanskaffningen, högern har visserligen varit med på att höja folkpensionerna men har samtidigt för det ändamålet krävt höjda pensionsavgifter. Det är ju väsentligen genom dessa tre ställningstaganden, som högern har kommit i det läget, att högern i dag kan med viss rätt säga, att om riksdagen hade följt dess mening, skulle en skattesänkning vara möjlig. Det är, som sagt, dessa tre ting som har satt högern i denna situation, ty det löfte, som högerns ordförande avgav i andra kammaren under remissdebatten att genom en ordentlig granskning av statsverkspropositionen åstadkomma nedsättningar i utgifterna, har ju, så vitt jag kan se i högerns egen partimotion, resulterat i en nettominusning av 3 miljoner kronor.

Jag vill med detta inte ha sagt att högerns ekvation går ihop. Det gör den nog inte. Det finns åtskilliga brister i kalkylerna. Man kan t. ex. fråga sig: har högern den uppfattningen, att det går att göra en budget för nästa år utan att ta hänsyn till de automatiska utgiftsökningarna? Jag tror inte att ens högern kan komma ifrån dem, men jag vill för min del säga, att det för mig inte fyller någon uppgift att i dag genomföra någon detaljgranskning av högerns förslag till statsutgifter och statsinkomster.

Högern har erbjudit ett alternativ till regeringspolitiken, vilket man kan säga ur budgetsynpunkt innefattar en viss realism, men det kan man inte säga om folkpartiet. Folkpartiet har sagt ja till de sociala reformerna, men folkpartiet vill icke draga konsekvenserna av att man på det sättet har tagit resurserna i anspråk. Man kommer ändå med ett förslag till en skattesänkning av 10 procent. Visserligen nämndes det under remissdebatten något om att folkpartiet nu skulle gå till verket att försöka skapa underlag för en skattesänkning, men ansträngningarna har inte resulterat i något annat än att folkpartiet nu upprepar sitt förslag från förra året att minska avskrivningarna på vis-

sa investeringar, som ger för liten eller ingen förräntning. Man föreslår t. ex., att tillägsslånen till bostadsbyggandet skall skrivas av till hälften. I år har riksdagen beslutat, att de gamla tillägsslånen skall i viss ordning återbetalas. Jag har försökt att få en uppfattning om hur stor del av de utgivna kapitalbeloppen som staten kan få tillbaka, sedan ränteförlusterna är betalda, och jag har kommit till att det under inga omständigheter kan bli 20 procent, men folkpartiet föreslår att vi skall skriva av med 50 procent.

Beträffande den andra lånefonden till bostadsbyggandet vill folkpartiet också räkna med en annan avskrivningsprocent än den som hittills har tillämpats. Utgångspunkten för avskrivningarna är ju den normalränta på 4 procent, som fastställdes för 10 år sedan under förutsättningen att den inte skulle i onödan rubbas. Det är klart att statens självkostnader även med tillägg av förvaltningsutgifter har varit lägre än de 4 procenten, men nu befinner sig statens självkostnadsränta i stigande efter den räntehöjning som inträffade 1950. Allteftersom gamla lån konverteras och allteftersom nya lån kommer till, stiger statens genomsnittsränta. I det läget kommer nu folkpartiet och begär att man skall ändra normalräntan för dessa lån till 3,5 procent. Vi diskuterade den saken i fjol, och jag tänker inte nu gå in på en detaljdiskussion igen. Jag vill bara säga, att man kan ju alltid tvista om avskrivningsregler, vare sig det gäller ett enskilt företag eller staten, men det är väl en ganska god och sund regel, att man inte skall ändra på sina avskrivningsgrunder utan att det finns starka skäl, och det finns det inte här. Det är väl uppenbart för alla, att folkpartiets förslag på denna punkt icke har något annat syfte än att frisera budgeten. Det är ungefär som då ett bolag har fått ett dåligt resultat av sin verksamhet. Då lättar man ibland på sina avskrivningsprinciper för att man skall kunna få fram så stor vinst, att man kan ge utdelning till aktieägarna. Om detta kommer ut, så ger det inte något

Ang. bevillningarna för budgetåret 1953/54.

förtroende åt det bolaget, men än värre blir det, om bolaget gör en sådan ändring i sina avskrivningsprinciper och så lånar pengar för att kunna ge utdelning på aktierna.

Det är något liknande som folkpartiet föreslår i år, nämligen att vi skall låna pengar för att kunna sänka skatten — det kan inte bortresoneras. Men detta camouflage för yrkandet om skattesänkning räcker ju inte för folkpartiet mer än när det gäller den budget, som nu skall fastställas. Nästa år skulle den skattesänkning, som folkpartiet här har i tankarna, om den bibehålles, leda till ett minus på 300 miljoner och inte som nu för nästa budgetår på 100 miljoner. Ja, det går ju inte ihop i år heller med de hundra miljonerna. Med hänsyn till alla andra yrkanden om skattesänkningar, som folkpartiet för fram, går ju kalkylen inte heller ihop med dessa 100 miljoner, men jag skall inte gå in på det, då det inte är av någon större praktisk betydelse. Om folkpartiet skulle genomföra denna skattesänkning och vidhålla den till nästa år, skulle ju folkpartiet inte ha någon annan utväg, såvitt jag förstår, än att låna ännu mera. Eller kanske folkpartiet tänkt sig i praktisk verklighet omsätta talet, att om man sänker skatterna, så leder det ganska snart till ökade statsinkomster? Men då förstår jag inte, varför man föreslår att skatten bara skall sänkas med 10 procent. Om det skulle vara så, att ju mer man sänker skatten, desto större blir statsinkomsterna, finnes ju en ytterligare utväg för folkpartiet att komma till ett gott budgetresultat.

Men det är möjligt att folkpartiet inte resonerar så, utan bara tänker: »Vi passar på att sänka nu — nästa år kanske vi inte kan göra det, och då får vi höja skatten igen!» Men ett beslut om 10 procents skattesänkning nu innebär i alla fall att det blir ett inkomstbortfall för därefter följande budgetår på åtminstone 200 miljoner, så att ur den dilemman kommer man inte.

Jag skulle för min del vilja fråga: Är det inte så, att denna folkpartiets politik att å ena sidan rösta för stora ökade

statsutgifter och att å andra sidan samtidigt kräva en skattesänkning, för vilken det inte finnes något reellt underlag, i alla fall luktar en smula politiskt taskspeleri? Så måste jag för min del uppfatta den saken.

Nu har alltså båda dessa våra oppositionspartier en gemensam mening från olika utgångspunkter, nämligen att skatterna bör sänkas. Detta innebär inte, att oppositionspartierna är intresserade för att minska alla pålagor — det innebär inte att oppositionspartierna inte kan tänka sig att öka pålagor. I år har vi till exempel fått uppleva, att både höger och folkparti har velat höja socialavgifterna. Det är klart att avgifter reellt sett inte är detsamma som skatter, men man brukar ju alltid från oppositionens sida säga, att om en skattesänkning än har en liten reell betydelse har den likväl ett stort psykologiskt värde. Men vi bör komma ihåg att det med vårt uppborrdssystem blir så, att höjda socialvårdsavgifter också höjer preliminärskatten. Sänkt inkomstskatt sänker preliminärskatten, men socialvårdsavgifternas höjning kan ju, som framgår av de exempel som herr Sjödahl här presenterade, mycket väl leda till att om man å ena sidan genomför skattesänkningar och å andra sidan ökar socialavgifterna, så blir det för de små inkomsttagarna genomsnittligt en höjd preliminärskatt. Och tänk vilken utomordentlig psykologisk verkan det skulle komma att få!

Nej, är det inte på det sättet att det inte är vilka skatter som helst som man inom oppositionen intresserar sig för att sänka? Det är den progressiva inkomstskatten som man vill sänka och naturligtvis också kvarlåtenskapsskatten och förmögenhetsskatten. Men jag vill nu bara säga, att det bland den stora överväldigande massan av människor i de breda folklagren saknas intresse för att utbyta inkomstskatten mot höjda sociala avgifter t. ex. därför att numera inkomstskatten inte är progressiv i de breda folklagren.

Detta intresse för skattesänkning är på sitt sätt avslöjande; det är ett intresse, som man inte kan låta bli att demon-

Ang. bevilningarna för budgetåret 1953/54.

strera även i ett budgetläge där det är sakligt omotiverat. Nu är det ju så, att oppositionspartiernas yrkanden i skattefrågan är av rent platonisk natur; de kan helt enkelt inte bifallas. Man kan leka leken till slut, men dessa yrkanden kan inte bifallas.

Jag vill i alla fall säga att det har sitt intresse att de har kommit fram, ty det ger en belysning av det politiska läget. Regeringspartiernas politik har bl. a. gått ut på att hålla hyrorna nere. Menige mans utgifter för bostadssubventionerna är en billig försäkringspremie för att slippa hyreshöjning. Regeringspartiernas politik går ut på att skapa bättre möjligheter för människorna t. ex. under sjukdom. Det är klart att ökningen av de sociala förmånerna kostar pengar. Det är också klart att det inte finns någon annan än folket självt som kan betala dessa pengar. Det är det pris man får betala för den sociala tryggheten. Detta betyder just nu att en skattesänkning icke är möjlig. Vi har valt att öka de sociala förmånerna och avstå från skattesänkningen. Det är vårt alternativ.

Mot detta ställer högern sitt krav på skattesänkning — den kallar det för en ökad frihet för den enskilde att råda över sina inkomster. För att man skall kunna göra detta måste man säga nej till den bostadspolitik som förs. Man måste pruta där. Man säger vidare nej till sjukförsäkringen, och man kompenserar sitt ja till folkpensionerna med högre socialavgifter. Det är ett alternativ av rakt motsatt beskaffenhet mot det som regeringspartierna presenterar.

Detta är de båda alternativ som erbjuder sig i dag. Något hållbart tredje alternativ finns inte.

Herr OHLON (fp): Herr talman! Herr Sjö Dahl slutade sitt anförande med att säga, att enligt hans mening var kvarlåtenskapsskatten »en bagatell». Jag förstår inte varför herr Sjö Dahl med den utgångspunkten skulle behöva så mycket tid för att försöka avliva de motioner som yrkar på kvarlåtenskapsskattens avskaffande, eventuellt ersatt med en skarpt arvslottsbeskattning.

Det nämndes också att kvarlåtenskapsskatten är större i många andra länder, exempelvis i England. Den är stor i Amerika också, o. s. v. Men han glömde i det sammanhanget att tala om förmögenhetsskatten. Kvarlåtenskapsskatten har ju rubricerats som en uppskjuten förmögenhetsskatt, som en den enskildes skuld till samhället. Vi har på detta område gått fram på det sättet, att vi har tagit ett uppslag — förmögenhetsskatten — från ett land, ett annat uppslag — kvarlåtenskapsskatten — från ett annat land, och så har vi lagrat dessa skatter på varandra och fått till stånd en dubbelbeskattning, som vid vederbörandes frånfälle åstadkommer mycket bekymmer särskilt beträffande de många näringsidkare som har sin förmögenhet investerad i reala värden.

Så som kvarlåtenskapsskatten är utformad i vårt land har den i viss mån en form av konfiskation. Och när den dessutom ger så litet, vore det väl på tiden att man övervägde hur man i fortsättningen skall förfara med den.

Den är för övrigt otymplig till sin konstruktion. På ett visst arvsbelopp är ju skatten densamma för en arvstagare som för flera. Det är alltså en beskattning som står i direkt motsats till annan beskattning, som är progressiv.

Herr Sjö Dahl sade att vi tills vidare behöver investeringsavgiften. Vi behöver också begränsningen i rätten till avskrivning på lager, detta med hänsyn till de ovissa framtidsutsikterna och faran för inflation. Jag tycker att finansministern var mera realistisk i sitt uttalande när han sade att faran för inflation kanske egentligen bara existerar under de närmaste sommarmånaderna, och sedan har vi måhända i stället att möta depressiva tendenser. Jag skulle inför det läget vilja ställa denna fråga: Är det inte risk för att vi kommer för sent med avskaffandet av åtgärderna mot inflationen, liksom vi kom för sent med införandet av dessa åtgärder?

Herr Sjö Dahl kom in på frågan om en eventuell skattesänkning och skildrade där alldeles riktigt sakläget så, att om man går folkpartiets väg och mins-

Ang. bevilningarna för budgetåret 1953/54.

kar avskrivningarna för bostadslånen samt på det sättet möjliggör en skattesänkning, så kommer det att medföra ökade anspråk på kapitalmarknaden. Sedan lät väl herr Sjödahl ändå sin fantasi sväva litet för fritt när han gjorde gällande, att till statens anspråk på två miljarder kronor och kommunernas på en miljard skulle komma ett anspråk från den enskilda kapitalmarknaden på inte mindre än sju miljarder. Detta är ju ändå rena fantasier, herr Sjödahl!

Därjämte ansåg herr Sjödahl, att folkpartiets tankegångar var grumligare än högerns, vilket — sade han — väl ingen i denna kammare förvånar sig över. Han fortsatte med att utveckla temat med all den klarhet som han är mäktig.

Jag skall inte gå in på några närmare detaljer i detta sammanhang. Herr Sjödahl kom in på det förslag som gick ut på att en skattedragare skulle ha rätt att dra av förmögenhetsskatten från sin inkomst till statlig beskattning. Den tankegång som ligger bakom detta är ju den, att skatten på förmögenhetsskattens belopp innebär beskattning av en obefintlig inkomst. Till saken hör att vi inom folkpartiet i år inte har vågat gå med på detta enligt vårt förmenande fullt konsekventa förslag. Jag skall inte gå närmare in på den saken, jag vill bara nämna att i det utskottsutlåtande som förelåg när denna fråga behandlades i kamrarna presenterades fullkomligt felaktiga uppgifter i detta sammanhang.

Finansministern gjorde gällande att konsekvensen av oppositionens förslag skulle bli att staten tvingades att låna pengar för löpande utgifter. Kan det resonemanget vara alldeles riktigt? En stund senare medgav finansministern också, att den avskrivningsprocedur som f. n. tillämpas, där tilläggslånen avskrivs till 100 procent och de andra bostadslånen till 25 procent, i själva verket innebär en dold reservering, inte bara i år utan även under de år som har gått. Ifall majoritetens förslag genomförs håller jag före att på grund av de stora avskrivningarna försiggår här en dold reserveringsprocess.

Finansministern skildrade hur läget skulle bli ifall skattesänkingsprogrammet genomfördes. För närmaste budgetår skulle det bli ett underskott, och för budgetåret därefter skulle underskottet uppgå till inte mindre än 300 miljoner kronor. Är det inte ändå så att när vi resonerar om det statsfinansiella läget rör vi oss i mycket stor utsträckning med lösa antaganden, med spekulationer, om vilkas förverkligande vi egentligen ingenting vet med säkerhet. Jag kan erinra om att vi för tre år sedan i denna kammare hade en skattedebatt med anledning av ett folkpartiförslag att den gången sänka skattesatsen — det var efter de gamla skalorna. Folkpartiet mötte ingen förståelse, och vid det tillfället sades det ifrån att om folkpartiets förslag gick igenom skulle budgeten bli nätt och jämnt balanserad; sannolikt skulle det bli underskott för budgetåret 1950/51, och för 1951/52 skulle det bli ett underskott på flera hundra miljoner. I bevilningsutskottets betänkande nr 57 kan man nu läsa, att trots dessa farhågor, som finansministern uttalade i maj 1950, blev det för budgetåret 1950/51 ett överskott, sedan reservationsmedelsförbrukningen frånräknats, på 372 miljoner kronor, och för budgetåret därefter ett överskott, även där sedan reservationsmedelsförbrukningen räknats ifrån, på 1 084 miljoner kronor. Så kan en finansminister understundom räkna! Jag är därför inte övertygad om att finansministern har hundraprocentigt rätt i sin budgetmässiga uppställning.

Sedan har vi inte krävt en skattesänkning på tio procent, som finansministern upprepade gånger påstod. Vi har krävt en minskning av skatteuttaget med tio enheter, d. v. s. en skattesänkning med 9,1 procent. Och vi befinner oss därvid i överensstämmelse med 1949 års skatteutrednings enhälliga förslag.

Herr Sjödahl säger, att sedan skatteutredningen avlämnade sitt förslag har så mycket hänt. Vi har t. ex. fått de oförutsett stora ökningarna i försvarsutgifterna. Jag kan erkänna riktigheten av det resonemanget. Men trots finansministerns litet försmädliga anmärkning

Ang. bevilningarna för budgetåret 1953/54.

om den psykologiska effekten såsom motiv för en skattesänkning vågar jag, herr finansminister, mycket starkt understryka den synpunkten. När man talar med folk ute i landet får man klart för sig, att vi med den beskattning som nu råder säkert inte får fram den effektivitet på alla områden av samhällslivet som skulle vara möjlig ifall skatteuttaget vore något mindre.

Tills vidare, herr andre vice talman, vill jag yrka bifall till den av herr Spetz m. fl. avgivna reservationen.

Herr SJÖDAHL (s) kort genmäle: Herr talman! Jag vill gentemot herr Ohlon blott påpeka, att jag inte har sagt att kvarlåtenskapsskatten är »en bagatell». Jag betraktar den som ett viktigt led i den skattepolitik som socialdemokratien fört här i landet. Men jag vill erinra om att kvarlåtenskapsskatten drabbar, eller så småningom kan drabba, endast i stort sett 50 000 arv av de 240 000 som är större än 30 000 kronor. Det finns alltså inemot 200 000 arv över 30 000 kronor som inte drabbas av den. Den drabbar inte heller alla de otaliga arven under 30 000 kronor. Den är begränsad till de högre förmögenhetsskikten, och det är också därför inkomsten från denna skatt kan vara så varierande år från år.

Jag bestrider också att denna skatt, som herr Ohlon påstår, vållat några större svårigheter vid betalningen. Jag var själv med i en kommitté, tillsatt för att underlätta möjligheterna att med aktier, in-teckningar och annat betala kvarlåtenskapsskatten på ett arv, varefter uppdrag lämnades åt riksbanken att sköta denna sak. Riksbanken har i mycket ringa utsträckning behövt inskrida hjälpande. Det går att betala kvarlåtenskapsskatten utan de likvidationssvårigheter som herr Ohlon befarade.

Jag vill erkänna att jag uttryckte mig otydligt när det gällde de enskilda investeringsbehoven. Jag nämnde att dessa var 7 miljarder kronor, men jag borde ha tillagt att det från företagens sida förekommer en självfinansiering i betydande utsträckning.

Beträffande förmögenhetsskatten vill jag säga, att den är avsedd att beräknas på förmögenheten som sådan — det är dess princip. Denna princip fastslogs av finansminister Swartz då skatten infördes här i landet, och sedan har denna princip icke ändrats vilka finansministrar som än suttit.

När det gäller förmögenhetsskattens avdragsgillhet vid taxering till inkomstskatt kom jag med bevisning för några dagar sedan. Herr Ohlon kommer nu med ett påstående. Kom med motargument, herr Ohlon, så kan vi diskutera saken!

Herr EWERLÖF (h): Herr talman! Vi har nu tillfälle att en sista gång resonera om de ting, som varit föremål för vårt arbete under den gångna riksdagen — det gäller ju nu att göra upp räkningen med de beslut som har fattats.

Det är ju så mycket som har förekommit i debatten, att man i och för sig skulle behöva vara vidlyftig för att kunna göra rättvisa åt ämnet, men jag föreställer mig att alla gärna ser att man försöker åstadkomma så stark koncentration som över huvud taget är möjligt. Det oaktat måste jag be att få göra några erinringar, som jag delvis var inne på redan i går, men som jag för sammanhangets skull anser att jag än en gång bör framhålla.

Vi fick år 1947 under skarpa motsättningar ett direkt skattetryck, som snart visade sig ha skadliga verkningar i olika riktningar, så att vi redan 1949 var överens om att tillsätta en utredning för att revidera detta skattetryck. Vi fick då 1949 års skattekommitté. Medan denna kommitté arbetade fick vi engångsinflationen, och den kom att automatiskt återverka på beskattningen på så sätt, att man fick skatt efter samma procent på ett till sitt värde utspätt penningbelopp som år 1947 avsetts för samma belopp med det högre penningvärdet. Detta medförde en icke obetydlig faktisk skattehöjning.

Under sitt arbete, som ju egentligen skulle ha gällt uppgiften att söka få en

Ang. bevillningarna för budgetåret 1953/54.

lätnad i 1947 års skattetryck, fick kommittén begränsa sig till att försöka i möjligaste mån motverka den ytterligare stegring i skattetrycket som föranleddes av inflationen. Och när den lade fram sitt förslag innebar det att man måhända till väsentlig del, men dock inte helt och hållet, hade lyckats skära bort det extra skattetryck, som var föranlett av inflationen, utan att man hade lyckats på något sätt åstadkomma en lindring i 1947 års skattetryck. Detta är således en uppgift som alltjämt är olöst.

Kommittén föreslog emellertid då nya skalor och samtidigt en uttagningsprocent av 100. Om detta var kommittén enhällig. Man framhöll efter en ingående utredning att man hade kunnat konstatera att vi med det då rådande höga skattetrycket hade att räkna med oförmånliga verkningar på sparandet, arbetslusten, produktionsviljan och deklarationsmoralen. Det var således en varningssignal om att vi redan hade kommit upp i så höga skatter att de motverkade sig själva. Man kunde faktiskt diskutera, huruvida inte en sänkning av skattetrycket rent av skulle kunna leda till ett inkomsutfall av skatten, som inte understeg skatteinkomsterna vid det högre skattetrycket.

Från högerns sida har vi ju alltid sökt framhålla att en skattesänkning är ägnad att kompensera sig själv i större eller mindre utsträckning. Vi har i denna utredning och i det faktum att den var enhällig velat finna utgångspunkten för en bedömning av var optimumgränsen går för det direkta skattetrycket. Vi menar att en skatt, om vilken man på förhand kan säga att den är så hård att den inverkar oförmånligt på sparande, arbetslust och deklarationsmoral, kan vi inte slå oss till ro med. En skatt av den höjden innebär att våra utgifter stigit över den gräns som inte bör överskridas, om vi inte vill riskera skadliga ekonomiska återverkningar. Det är på det sättet vi betraktar 1949 års skatteutrednings förslag och dess bestämda tillstyrkande av att icke gå över 100 procents skatteuttag.

Nu blev ju uttaget 110 procent i fjol.

Och det är klart att skatteskalen under särskilt besvärliga tider och då man har att räkna med tillfälliga utgiftsstegringar bör kunna vara rörlig. Men därifrån och till att permanenta skatteuttaget vid 110 procent är ju steget långt. Det är emellertid det steget man nu är i färd med att ta. Det gäller att för framtiden belägga inte bara allt vad ett skatteuttag med 110 procent kan ge, utan därutöver nya skatteinkomster.

Och varför? Jo, därför att man har kommit till resultatet att man vill genomföra en ny och utomordentligt kostnadskrävande social reform. Statsrådet Sköld säger nu, att i valet mellan en skattesänkning och den sociala reformen har vi bestämt oss för den senare. Ja, man har gjort det till och med innan man ens har kunnat visa, var pengarna skall tas. Det är inte för att vara förgärlig, men jag kan inte låta bli att citera vad statsrådet Sköld yttrade så sent som i remissdebatten den 19 januari 1950. Han yttrade där:

»För min del kommer jag inte att vara med om att man fattar beslut om reformer förrän man har de erforderliga pengarna. Väl kan man planera, som många önska, väl kan man göra översikter, väl kan man arbeta med förslag utifrån en bedömning av vad man tror att samhället i framtiden skall kunna bära, men besluten om att pengarna skola gå ut bör man inte fatta förrän man ser att man har pengarna.»

Ja, detta är ju ett resonemang, som jag inte kan finna på något sätt skiljer sig från det resonemang jag har fört när det gällt frågan om sjukförsäkringen och de former under vilka den har serverats för riksdagen. Men det har — både enligt statsrådet Skölds mening och, som jag visade i går, enligt statsministerns mening — tydligen inträffat omständigheter som gör att man år 1953 måste lägga ut texten på ett helt annat sätt än man gjorde för bara några få år sedan.

För att förstå oss och den emfas, med vilken vi framför kravet på att den direkta skatten inte skall tas ut med mer än 100 procent enligt nuvarande skalor,

Ang. bevillningarna för budgetåret 1953/54.

bör man se frågan i ljuset av vad 1949 års skattekommitté ansåg sig kunna konstatera om vådan av ett skattetryck som låg över denna gräns. Vi kan inte dela ansvaret för den utveckling som nu tecknar sig här och som innebär, att man dels permanentar ett skattetryck på minst 110 procent, dels räknar med att man därutöver måste skaffa andra skatteinkomster för att genomföra en reform som vi för vår del just på grund härav anser samhället ännu icke vara ekonomiskt moget för. Vi har ju haft en oavbruten och under senare år accelererad utveckling i riktning mot att staten övertar alltmer av de enskilda människornas inkomster. Sedan 1930-talet har statsutgifterna nominellt ungefär nodubblats. Om man tar hänsyn till försämringen av penningvärdet har statsutgifterna sedan den tiden fyrdubblats. Samtidigt har nationalinkomsten knappast mer än fördubblats. Det innebär att statsutgifterna proportionellt tar dubbelt så mycket i anspråk nu som de gjorde tidigare. Vi menar att det för en normalisering av samhällsekonomin är en minimifordran och ett första steg på vägen, att man stannar vid ett skatteuttag om 100 procent, som vi nu yrkar. Vi betraktar bara det som ett första steg, ty vi anser att vi ändock befinner oss i överkant av vad som för samhällsekonomin är tillrädligt. Det bör inte ifrågakomma att för framtiden konservera ett skattetryck, om vilket enighet råder att det motverkar sparande, arbetslust och deklaramoral.

Vi har under dessa förhållanden ansett oss kunna t. o. m. säga, att vi betraktar denna skattesänkning såsom den angelägnaste reformen. Man har ju velat spela ut såsom något kallsinigt att vi gör detta val i jämförelse med att den andra sidan valt och nu genomfört en i och för sig efterlängtd social reform.

Men vi intar vår ståndpunkt icke minst ur just de sociala reformernas egen synpunkt, ty vi utgår från att värdet av hela vårt sociala reformverk står och faller med den ekonomiska grundval, på vilken det vilar. Sådana sociala reformer, som på längre sikt förutsätter ett överuttag

av direkta skatter, måste enligt vår mening betraktas såsom liggande över vår förmåga. Det var ju detta, som var huvudtemat i gårdagens debatt.

I konsekvens med denna uppfattning har vi under hela denna riksdag försökt att — så gott det nu går för en opposition, som inte har tillgång till alla de utredningsmöjligheter och den överblick, som endast regeringen själv förfogar över — komma till rätta med budgeten för att visa om det inte fanns en möjlighet att åstadkomma en hållbar budget med ett till 100 procent sänkt skatteuttag. Det är ett sådant förslag, som presenterats i vår motion.

Det är ingen anledning att nu uppehålla sig vid detaljer. Såvitt jag förstår var statsrådet Sköld beredd att erkänna att vår motion verkligen var ett allvarligt försök att visa upp ett alternativ. Man kan naturligtvis säga att under de förutsättningar, som detta förslag nu läggs fram, kan det inte få mycket mer än en rent demonstrativ karaktär. Det är vi fullt medvetna om.

Herr Sjö Dahl försöker slå in öppna dörrar genom att tala länge och brett om nödvändigheten av att balansera budgeten, och att det inte skulle kunna ske, för den händelse det yrkande vi nu ställer skulle bli bifallet. Det innebär att han inte läst eller förstått innebörden av vår motion. Vi har ju så kraftigt som någonsin framhållit, att i det läge, som för närvarande råder, måste budgeten vara fullt balanserad och att självfallet ett uttag av skatt med 100 procent i och för sig skulle innebära en underbalansering av den budget, som enligt majoritetens beslut nu föreligger. Det vet vi. Men när vi föreslår de 100 procenten är det på grundval av det alternativ till budget, som vi presenterat, och där i förhållande till majoritetsförslaget en sänkning av den direkta beskattningen med 10 procent är möjlig.

Vi är fullt medvetna om att därest vårt förslag om en sänkning av uttagningsprocenten skulle vinna majoritet i kammarna, skulle det medföra, att man måste ta upp den budget, som har framkommit genom riksdagens hittills fattade be-

Ang. bevilningarna för budgetåret 1953/54.

slut, till en revision för att anpassa den efter en uttagningsprocent av 100. Men det är ju inte dagens situation. Det som kvarstår är emellertid att detta varit den enda form, som vi kunnat välja för att få tillfälle att i klara former redovisa ett alternativ i skattefrågan.

Det ingår som ett viktigt led i vårt allmänna alternativ. Det stora alternativet är ju det, som finansministern, såvitt jag kunde finna, tecknade fullkomligt riktigt, nämligen att det är i princip en motsättning mellan å ena sidan dem, som i ett ständigt ökat statligt inflytande över de enskilda, ett statligt förmynderskap i smått och stort, ser vägen till ökad trygghet i livet, och å andra sidan dem, som icke vill uppge att största möjliga frihet för den enskilda människan att råda över sig och sitt är den säkraste vägen till framåtskridande och en människovärdig tillvaro.

Detta är ju en mentalitetsfråga. Men det är den som är avgörande för de ställningstaganden, som vi gör i snart sagt alla frågor. Antingen hör vi till dem som tror på välsignelsen av detta ständigt år efter år successivt ökade statliga inflytande över de enskilda människorna, eller också hör vi till dem, som inte vill uppge att friheten är det som till sist måste vara det värdefullaste för människorna att värna. Ingendera av dessa linjer kan ju genomföras fullt ut i verkligheten. Vi förutsätter för vår del inte en absolut obundenhet för den enskilda människan, utan här måste kompromissas. Ingendera av de båda linjerna representerar ytterligheter, men det spelar en oerhörd roll om man har den utgångspunkten för sitt handlande, att man betraktar det i och för sig såsom önskvärt, att staten får ett undan för undan ökat inflytande, eller om man betraktar det såsom i och för sig önskvärt att icke behöva utvidga statens makt och myndighet över människorna.

Redan denna grundsyn ger anledning till att man inför de olika frågor, som man ställs inför, kommer till olika avgöranden. Jag tror att vi kan vara fullt överens om att detta till sist är den stora skillnad, som går emellan å ena si-

dan i varje fall det parti, som jag företräder, och å andra sidan den majoritet, som nu har makten över oss.

Det är ingen anledning för mig att här gå in på något detaljresonemang i fråga om de övriga skatter som det här är fråga om, kvarlåtenskapsskatten, investeringsavgiften, förmögenhetsskatten och allt vad det är. Vi har ju diskuterat dessa skatter så många gånger redan tidigare, och vi har ju inte minst under denna riksdag haft tillfälle att i detalj utveckla vår uppfattning om investeringsavgiften. Jag skall därför inte nu ytterligare uppta tiden med dessa frågor.

Jag vill bara säga ytterligare ett par ord till statsrådet Sköld. Jag tyckte att det anförande, som han höll, i hög grad inbjöd till diskussion. Det var lagt på sådant sätt, att det är trevligt att diskutera från de utgångspunkter han angav. Om man å ömse sidor förstärker att rätt tyda varandras uppfattning kan det bli utbyte av att resonera.

Statsrådet slutade sitt anförande med att göra gällande, att högern skulle ha yrkat på en ökning av socialavgifterna av sådan omfattning, att denna ökning skulle komma att mer eller mindre uppväga — för att inte säga i vissa lägen överväga — den skattesänkning, som skulle bli följden av vårt förslag.

Ja, det är riktigt, att vi med avseende på folkpensionsavgiften har yrkat på ett uttag av ytterligare 0,2 procent, som vi hade räknat med skulle bli bestående. Men, herr finansminister, om vi ser på hur det kommer att ställa sig nästa år, blir skillnaden mellan vår och er linje högst betydlig. Då tillkommer nämligen avgifterna för sjukförsäkringen. Summan av socialavgifter enligt majoritetens förslag kommer då att vida överstiga det belopp som skulle bli resultatet av vårt förslag. Jag kan som exempel nämna, att för indexfamiljen skulle en sänkning av den direkta skatten med 10 procent innebära en minskad skatteutgift med 90 kronor, under det att en höjning med 0,2 procent av folkpensionsavgiften, i enlighet med vad som yrkats från vårt håll, motsvarar en ökad

Ang. bevilningarna för budgetåret 1953/54.

utgift av 18 kronor. Det skulle alltså sammanlagt bli en icke oväsentlig sänkning av indexfamiljens utgifter.

Jag skall, herr talman, inte förlänga debatten, i varje fall inte på detta stadium. Jag ber att med hänvisning jämväl till det anförande, som herr Velander här tidigare hållit, få yrka bifall till den av herrar Velander och Hagberg i Malmö avgivna reservationen.

Herr statsrådet SKÖLD: Herr talman! Först ett par korta repliker till herr Ohlon.

Herr Ohlon refererade till felbedömningarna av inkomstutvecklingen för tio år sedan, men herr Ohlon tog inte alls med i bilden felbedömningarna förra året vid denna tid, som ju ligger oss mycket närmare. Det berodde väl på att det var olika sidor som gjorde felbedömningarna.

Jag vill vidare säga till herr Ohlon, att jag nog icke i mitt förra anförande sade, att oppositionen vill betala löpande utgifter med lån. Vad jag däremot sade och vidhåller, det är att folkpartiet vill låna pengar för att sänka skatten, ett faktum som väl inte lär kunna bestridas.

Jag ber, herr talman, att härefter få vända mig till herr Ewerlöf. Herr Ewerlöf gör den anmärkningen gentemot mig, att det visserligen är sant, att högern i år har föreslagit högre folkpensionsavgifter. Men, fortsätter herr Ewerlöf, det jämnar ut sig, ty nästa år blir det med regeringspartiernas förslag, vilket riksdagen nu antagit, högre socialavgifter för sjukförsäkringen. Ja, det är också riktigt. Men, herr Ewerlöf, låt oss observera skillnaden! För den höjningen får det svenska folket en obligatorisk sjukförsäkring, men det svenska folket får ingenting extra för de höjda pensionsavgifter som högern har föreslagit.

Sedan refererade herr Ewerlöf till ett yttrande av mig i remissdebatten 1950, att jag ville se till att när man beslutar nya utgifter, så skall det också finnas täckning för dem. Jag kan försäkra herr Ewerlöf, att jag inte hade låtit mitt namn stå på propositionen om sjukförsäkring-

en om jag ej haft den vissheten, att jag kan skaffa fram dessa pengar. Att jag inte har låtit socialministern i sin proposition tala om, hur dessa pengar i detalj skall anskaffas, beror på en rent teknisk sak. Jag har nämligen resonerat på följande sätt — vilket väl herr Ewerlöf bör kunna hålla mig räkning för — att det icke är tänkbart att höja den direkta beskattningen för att skaffa fram dessa pengar. Följaktligen måste medlen erhållas genom indirekt beskattning. Att jag inte har kunnat ange, vilken indirekt beskattningsmetod som skall användas, beror därpå att det sitter en kommitté och utreder frågan om omläggning av den indirekta beskattningen. Jag kan inte ta ståndpunkt till själva metoden för finansieringen förrän jag vet, vilket förslag denna kommitté kan komma att framlägga. Därför har jag nöjt mig med att efter undersökningar, som jag gjort, känna den förvissningen att om jag skall lägga fram en budget även för nästa års riksdag kan det skaffas täckning för dessa utgifter.

Herr Ewerlöf gav också enligt mitt sätt att se ett högst överdrivet referat av de resultat, vartill 1949 års skattekommittés undersökningar hade lett. Det var inte på det sättet, att kommittén direkt kunde påvisa någon bristande arbetsvilja eller några större skolkningar från arbetet. Det var över huvud taget inte möjligt att finna några bevis för att sådana företeelser förekom. Men man får väl ändå säga, att i och med skattesänkingsbeslutet vid förra årets riksdag, när skatten för den stora massan av skattebetalare i praktiken förvandlades till att bli proportionell, bortföll ju den allra största delen av dessa missförhållanden — i den mån de nu över huvud taget fanns.

Herr Ewerlöf anser, att kommitténs förslag innebar ett optimum för inkomstskatten, eftersom kommittén var enhällig och förutsatte att förslaget genomfördes med en uttagningsprocent av 100. Redan i fjol anförde jag att uttagningsprocenten måste vara rörlig. En kommitté kan ju inte sitta och bedöma budgetbehovet, och därför framlägger en kom-

Ang. bevillningarna för budgetåret 1953/54.

mitté heller inga förslag på den punkten. Men jag vill ju understryka, att jag aldrig tänkt att de 110 procenten skulle bli permanenta. Jag tror nog att ett läge kan uppkomma, i vilket vi skall kunna sänka den skattesatsen.

Sedan kom herr Ewerlöf över till några mera principiella ting. Han påvisar här, hur staten med åren fått en större och större del av medborgarnas samlade inkomster, och det är ju alldeles riktigt. Så säger han att detta är en tendens, som leder till att staten skaffar sig större och större inflytande, genomför ett större och större förmynderskap över de enskilda människorna och att man måste hålla igen och se till att människorna får frihet att själva behålla sina pengar.

Detta är en skildring av utvecklingen, som jag är övertygad om inte delas av mer än ytterst begränsade kretsar i detta land. Det är inte på det sättet, att den stora massan av hyresgäster i landet betecknar hyresregleringen och bostadspolitiken såsom något statligt förmynderskap över dem. Det kommer alldeles säkert inte att finnas några människor i detta land, vilka kommer att betrakta den obligatoriska sjukförsäkringen såsom ett förmynderskap från statens sida eller ett sätt för staten att skaffa sig ökat inflytande. De stora folkgrupperna i landet ser i stället frågan, såsom jag försökte antyda i mitt första anförande, på det sättet, att det inte finns någon annan möjlighet än att vissa behov måste fyllas genom samverkan inom samhällets ram, om man vill nå fram till en hygglig levnadsstandard för de stora breda folklagren. Och socialpolitiken är en sådan samverkan och inte alls något försök till ökat inflytande från statens sida. Det är en verksamhet i de mångas eget intresse.

Det är väl inte någon som tror, att vi inom regeringen skulle komma på den ominösa idén att genomföra en obligatorisk sjukförsäkring för att vi skulle bli i tillfälle att utöva ett ökat inflytande över människorna! Det är inte därför som sådana reformer kommer fram.

Emellertid är det så, som jag här har sagt, att det ju finns vissa begränsade

kretsar, som har en sådan ekonomisk ställning, att några bekymmer för ålderdomen, för hur de skall kunna leva om de drabbas av sjukdom, för hur de skall kunna få en hälsobostad, för deras del inte existerar. Och det är klart att för dessa grupper av människor blir synen lätt den, att det är bättre för dem att få ha frihet att själva ha hand om sina inkomster och att helst slippa avstå från någonting till det allmänna. Men, herr Ewerlöf, jag tror ändå att det inte är någon lära, som kommer att vinna anklang, att de medel, som tas i anspråk för att genom gemensam organisation fylla de mångas sociala behov, är en form av statligt förmynderskap.

Men jag medger gärna, att det naturligtvis finns en gräns för hur mycket samhället kan göra. Det finns en gräns för hur mycket den enskilde kan gå med på att avstå av sina inkomster till det allmänna för att få sociala behov tillfredsställda. Det är också klart att vi i dag befinner oss närmare denna gräns än vi gjorde för tjugo år sedan. Men jag tror inte, att vi i dag har överskridit gränsen. Jag tror att vi utan några vare sig reala eller psykiska men kommer att kunna bära de förpliktelser, som samhället har tagit på sig genom de beslut i sociala frågor, som fattats vid detta års riksdag.

Herr OHLON (fp) kort genmäle: Herr talman! Jag är tacksam för att finansministern kompletterade mina uppgifter från betänkandet rörande utfallet av riksstaten 1950/51 och 1951/52 med vad som skett innevarande budgetår, då det enligt riksstaten skulle föreligga ett överskott av 1 071 miljoner kronor. Enligt statsverkspropositionen i år skulle överskottet bli 268 miljoner kronor och i den nu reviderade upplagan av riksstatsförslaget 50 miljoner kronor. Detta understryker ännu mer den ovisshet med vilken vi här rör oss.

Herr finansministern sade ännu en gång, att folkpartiets förslag innebär att vi skulle vilja låna till skatten. Men det är väl ändå en något omskrivande

Ang. beivillningarna för budgetåret 1953/54.

formulering, när det dock står klart, att här döljs stora belopp i form av avskrivningar, som i varje fall i dagens läge inte är motiverade. Om regeringen spekulerar i deflation, skulle jag förstå avskrivningspolitiken, men nu kan jag inte göra det. Det skulle vara av intresse, om herr finansministern vid något tillfälle ville lägga fram klara siffror, som visade att man enligt hans uppgift endast kan räkna med att 20 procent av tillägsslånen skall komma tillbaka.

Vart vi ytterst syftar med vår skattepolitik är att om möjligt återfå det skattetryck, som beslöts år 1947.

Herr EWERLÖF (h) kort genmäle: Herr talman! Det var mycket intressant att få finansministerns besked med anledning av det citat, som jag åberopade. Han förklarade att jag inte behövde tro, att han inte hade levt efter detta uttalande, vari han gjorde gällande att man inte bör fatta beslutet om att pengar skall utgå förrän man ser att man har pengarna.

Detta uttalande tolkar han nu överraskande nog på det sättet, att det bara behövs, att *han själv* vet varifrån dessa pengar skall tagas. Han har sålunda levt efter sitt uttalande. Han har övertygat sig om var dessa pengar skall tagas, och därmed var det också klart för denna reform.

Jag trodde emellertid att finansministerns uttalande 1950 hade den mera vida aspekten, att *riksdagen* inte borde fatta beslut förrän den visste var pengarna skulle tagas. Vi får nu veta att det av vissa lämplighetsskäl inte har varit möjligt att tala om för riksdagen hur pengarna skall anskaffas. Riksdagen, som har den exklusiva rätten att svara för beivillningarna, har ansetts icke behöva denna orientering. Finansministern tänker för oss! Han vet var pengarna skall tagas, det får anses vara fullt tillräckligt och det har ju också av kammarens lydiga majoritet betraktats såsom tillräckligt.

Jag är, herr finansminister, ingalunda tillfredsställd.

Finansministern återkom sedan till resonemanget om det ökade statsinflytandet, och han sade, att det självfallet finns en gräns. Ja, det är — och det har jag tidigare framhållit — också ganska klart att att vi vill dra denna gräns olika. För den som har en socialistisk uppfattning är det i och för sig bara tacknämligt, att statsinflytandet ökar, och då kommer gränsen att ligga högre än om man har den inställningen, att det är önskvärt att gränsen så långt som möjligt skall dragas till den enskildes favör.

Finansministern säger, att han tror att den breda massan föredrar att staten på detta vis ges tillfälle att genomföra förbättringar för dess vidkommande med hjälp av sociala anordningar. Jag tänker emellertid inte bara på de sociala anordningarna, utan över huvud taget på hela det regleringsväsende, som statsintresset ansetts kräva och om vilket våra åsikter går isär.

När vi hävdar kravet på ökad frihet är det inte fråga om frihet för ett fåtal, som vi vill ge några privilegier på bekostnad av andra, utan vi gör det från den utgångspunkten att vi är övertygade om att den genomsnittliga standarden i samhället är direkt beroende av den frihet, som man ger de enskilda människorna att få göra sina självständiga skapande insatser. Det som här kan synas vara en frihet för ett fåtal är en frihet för dem, som genom sina insatser drar upp den gemensamma standarden i samhället till en högre nivå till förmån för folket i dess helhet.

Herr statsrådet SKÖLD: Herr talman! Jag skall inte fortsätta polemiken mot herr Ewerlöf. Jag vill bara konstatera, att jag nog har hållit vad jag lovat i det uttalande av mig som han har citerat. I övrigt har jag följt den kutym, som alltid har tillämpats i riksdagen. Det har, så vitt jag vet, inte någon gång förekommit att förslag till täckning av statsutgifter har lagts fram tidigare än för det budgetår, då dessa utgifter skall utgå. Att sedan herr Ewerlöf inte är

Ang. bevillningarna för budgetåret 1953/54.

nöjd, kan jag inte hjälpa. Det får väl vara så med den saken.

Till sist skulle jag vilja säga till herr Ohlon, att det som jag menade att herr Ohlon inte skulle glömma, det var vad som skedde när vi gjorde upp den nu löpande budgeten. Jag tänkte närmast på ett uttalande av herr Ohlon här i kammaren den 28 maj i fjol, där ett litet utdrag lyder på följande sätt: »Nu har finansministern gjort stora ansträngningar att räkna ned budgetöverskottet för de kommande åren så mycket som möjligt. Han kommer då till den slutsatsen, att budgetöverskottet inte är så stort, att det finns utrymme för genomförandet av hela skattereformen från den 1 januari 1953.» Han fortsätter vidare längre fram: »Trots all den beundran, som jag hyser för herr finansministern, känner jag mig med hänsyn till de erfarenheter, som vi har gjort under de sista åren, inte övertygad om att hans bevisföring är övertygande.»

Vem var det som slog vakt om det stora budgetöverskottet? Var det jag eller var det herr Ohlon?

Herr **PERSSON, OLA** (k): Herr talman! Endast några ord! Vid riksdagens början väckte jag tillsammans med herr Öhman å kommunistiska riksdagsgruppens vägnar en motion här i kammaren, nr 158, i vilken vi yrkade att den statliga inkomstskatten för svenska aktiebolag m. fl. skulle höjas från nuvarande 40 till 50 procent av den beskattningsbara inkomsten. Detta skulle ge statskassan en ökning av inkomsterna med cirka 250 miljoner kronor.

För taxeringsåret 1952 uppgick det beskattningsbara beloppet för bolagsvinsterna till 2 439 miljoner kronor. En höjning av skatteprocenten med 10 skulle sålunda ge 240 å 250 miljoner kronor. Nu beräknar herr finansministern att dessa bolagsvinster skulle bli 10 procent lägre för taxeringsåret 1953.

I årets statsverksproposition signalerades om en höjning av avgifterna till folkpensioneringen med 80 procent, vil-

ket innebar en höjning med 140 miljoner kronor. Vi ansåg att pensionsavgifterna helt borde slopas och att erforderliga medel i stället skulle tas ut såsom statlig inkomstskatt. Detta framförde vi också i motionen i anslutning till folkpensionsreformen vid årets riksdag. Vi avsåg att med den höjda bolagsskatten kompensera det inkomstbortfall till statskassan, som skulle följa om pensionsavgifterna slopades. Riksdagen har nu beslutat om en nära nog fördubbling av pensionsavgifterna. Beslutet om den allmänna sjukförsäkringens ikraftträdande den 1 januari 1955 innebär, att ytterligare betydande försäkringsavgifter kommer att vid denna reforms ikraftträdande påläggas de enskilda skattebetalarna. Sammantaget kommer dessa försäkringsavgifter för sociala ändamål, som påföres skattsedlarna, att bli mycket kända och betungande för de lägre inkomsttagarna här i landet.

Då våra motioner om avgifternas slopande icke vunnit beaktande i samband med dessa frågors avgörande här i riksdagen och utskottet icke anfört någon motivering för sitt avstyrkande av den föreliggande motionen, anser jag det trots detta vara befogat att med hänsyn till de lägre inkomsttagargrupperna yrka bifall till vår motion om höjande av bolagsskatten. I stället bör uttagningsprocenten för den statliga inkomstskatten fastställas till 100 procent för det senare halvåret av budgetåret 1953/54 och till 110 procent för första halvåret.

Beträffande investeringsavgiften synes inga sakskäl längre föreligga för att bibehålla densamma i syfte att dämpa konjunkturen. Denna är ju dämpad, och riksdagen har också endast för några dagar sedan beslutat att utöka ramen för beredskapsanslaget med 100 miljoner kronor för att möta en ökad arbetslöshet under det kommande budgetåret. Finansministern har angivit att investeringsavgiften skall slopas vid 1953 års utgång. Vi anser att den bör avskaffas redan nu.

Herr talman! Med denna motivering ber jag att få yrka bifall till motionerna I: 158 och II: 211 under punkten F) 2) i utskottets hemställan.

Ang. bevilningarna för budgetåret 1953/54.

Herr NÄSGÅRD (bf): Herr talman! Först skall jag be att få säga att jag inte kan dela herr Sjödahls förtjusning över kvarlåtenskapsskatten. Vi anser på vårt håll att den verkar orättvist, huvudsakligen på grund av att den inte tar hänsyn till arvtagarnas antal — något som herr Ohlon förresten redan anmärkt. I viss utsträckning tycks denna skatt hålla på att avskaffa sig själv, så att den nu bara ger hälften eller däromkring av vad som från början beräknades. Jag förmodar att det beror på att allt fler och fler hinner överlåta betydande värden i tid så att överlåtelseavtalen kan vinna laga kraft. Vi anser däremot inte, då denna skatt varit i kraft så länge, att vi kan yrka på ett direkt avskaffande av den, utan en utredning bör göras i syfte att undersöka hur det belopp, som bortfaller vid skattens slopande, skall täckas. Vi har angivit att man i stället skulle kunna tänka sig att skärpa arvsskatten på de större förmögenheterna. Jag vill på denna punkt, herr talman, yrka bifall till den av herr Gustaf Elofsson m. fl. avgivna reservationen.

Vad inkomstskatten beträffar, skulle det vara angenämt att kunna biträda de förslag, som här har ställts från högerns och folkpartiets sida. Det är mycket populärt ute i landet med skattesänkning, inte bara bland de stora inkomsttagarna utan långt ned i inkomstskikten. Den agitation, som högern och folkpartiet i fjol bedrev i skattefrågan under valstriden, var mycket lyckad ur deras synpunkt, när de yrkade på en skattesänkning, som enligt då gjorda beräkningar skulle ha belöpt sig till 630 miljoner kronor, under det att regeringspartierna nödgades stanna för en sänkning av 360 miljoner kronor — vilken jag tror sedermera beräknats öka till 400 miljoner kronor. Vi ser av budgetutfallet att det inte fanns utrymme för den större skattesänkningen, men agitationen gjorde sin verkan.

Jag har med uppmärksamhet hört på diskussionen i dag och trodde, att herr Ewerlöf och herr Ohlon skulle ha någon formel som skulle göra det möjligt att

genomföra en skattesänkning enligt deras förslag, om det fanns majoritet för det. Nu fick jag i stället höra av herr Ewerlöf, att detta endast är en uppvisning; man vill prestera ett alternativt och visa vad man skulle ha kunat göra, om högerns förslag hade blivit genomförda. Herr Ohlon har väl svårare att ställa sig på den ståndpunkten, ty folkpartiet har inte gått fram på samma linje utan i regel röstat för varje anslag. I England talar man om en skuggregering, och här tycks vi få en skuggbudget. Det är någonting alldeles nytt, som kanske skall praktiseras i fortsättningen.

Jag är inte säker på, att högerns förslag till utgiftsminskningar hade varit tillräckliga, även om de hade blivit genomförda. Jag läste nyligen en artikel av herr Ewerlöf i tidskriften Balans, där han brottades med problemet, hur man skulle kunna få ner skatterna. Jag vill minnas, att han räknade med att man skulle behöva sänka utgifterna med 300 miljoner kronor, och ändå kvarstod som ett bekymmer de automatiska utgiftsstegringarna. Nu sade herr Ewerlöf, att om det plöstitigt blev majoritet för detta förslag — han lekte ett ögonblick med den tanken — finge man göra om budgetberäkningarna. Jag skulle tro, att det stöter på konstitutionella hinder. Det blev nog i stället en annan utveckling. Om nu i sista stund tillräckligt många socialdemokrater och bondeförbundare skulle förklara, att de ville rösta på skattesänkingsförslagen, tror jag, herr talman, att resultatet skulle bli att herrar Ewerlöf, Ohlon och Velander finge stiga upp och yrka avslag på sina egna förslag. Man måste ju täcka utgifterna. Hur skulle det för övrigt vara förenligt med den kärva penningpolitik som högern och folkpartiet varit ense med övriga partier att driva för att möta inflationen, att låta en budget gå ut i världen, som skulle betyda, att man fick öka upplåningen högst avsevärt?

Jag skall, herr talman, inte uppehålla kammaren vidare. Med den inställning jag och mitt parti har kan vi inte göra annat än rösta för utskottets förslag,

Ang. bevilningarna för budgetåret 1953/54.

vilket jag ber att få yrka bifall till, utom vad beträffar punkten om kvarlä-
tenskapsskatten.

Herr SVÄRD (h): Herr talman! Har inte erfarenheten lärt oss att den sorts kalkyler, som brukar åtfölja ett budgetresonemang, alltid är till ytterlighet osäkra? Kan vi inte i framtiden vara överens om att de skenbart exakta sifersammanställningarna inte är någon-
ting annat än uttryck för bedömningar, som naturligtvis kan bygga på mer eller mindre fast verklighetsunderlag men alltid ändock har en bred osäkerhetsmarginal?

De senaste årens budgetutfall i jämförelse med budgetprognoserna gör, att man i varje resonemang av detta slag är skyldig att ålägga sig den största återhållsamhet i sina omdömen, inte bara i fråga om sina egna prognoser utan även i polemiken med oliktänkande.

Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet har i dag, förefaller det mig, i det hänseendet fört en föredömlig polemik. Han har försökt att fördjupa den till en diskussion kring en problemställning, vars aktualitet ingen kan förneka. Jag är ledsen att inte kunna säga detsamma om företrädaren för utskottsmajoriteten, som i stigande omfattning tycks förväxla lösryckta statistiska data med fakta.

Vilken är då den problemställning, som vi i själva verket i dag sysslar med?

Det råder tydligen enighet mellan finansministern och högerpartiet i det avseendet, att vi anser att det finns en gräns för de anspråk det allmänna kan ställa på de enskildas inkomster och att man, när den gränsen nåtts, åstadkommer en ur allmän synpunkt skadlig effekt genom att fortsätta på den inslagna vägen.

Den fråga, som då uppställer sig, är: Hur pass nära gränsen är vi i dag, och har vi eventuellt överskridit den? Är med andra ord de många hundratusen människornas personliga bedömning, som måste vara den avgörande omständigheten, sådan, att det inte längre fin-

nes något utrymme för en ökad beskattning? Eller är det inte så?

Vad gäller den direkta beskattningen förefaller det som om herr Sköld även delade den tanke, som gick igenom högerns partimotion vid motsvarande tidpunkt förra året, tanken att vi inte kan höja de direkta skatterna utan att åstadkomma biverkningar av ur samhällsekonomisk synpunkt minst sagt diskutabelf slag. Hoppet tycks för ögonblicket inom finansdepartementet alltså ligga på de indirekta skatternas område. Det är möjligt att där finnes ett utrymme. Den utomordentligt avhållne förre ledamoten av denna kammare, herr Rickard Lindström, brukade alltid företräda den uppfattningen, att en liter brännvin alltid har kostat och alltid skall kosta lika mycket som en lantarbetare har i daglön. Om man accepterar Rickard Lindströms uppfattning, torde det finnas en viss marginal kvar för statsverkets anspråk efter nu träffade kollektivavtal. Frågan är emellertid, om inte det samlade utrymmet för nya indirekta skatter är mer begränsat än man i regel föreställer sig, av det enkla skälet att hur man än konstruerar dessa indirekta skatter så dyker kostnadsproblemet upp, det kostnadsproblem, som hela det svenska näringslivet i dag brottas med och som måste nå en lösning för den händelse vi med någon grad av säkerhet skall kunna räkna på en bibehållen eller förbättrad försörjning i vårt land.

Dessa överväganden förefaller mig leda fram till slutsatsen, att om vi inte redan har överskridit gränsen för det möjliga samlade skatteuttaget, så är vi utomordentligt nära den. Och då, herr talman, kommer den andra sidan av de reella problem, vi i dag diskuterat, in i blickfältet. Det är ju en truism att säga det — även om det av vissa politiska meningsyttringar inte förefaller så — att statens behov av inkomster bestäms av dess utgifter. Det läge, vari vi enligt vår bedömning i dag befinner oss, är alltså sådant att en omprövning måste komma till stånd av den statliga utgiftspolitik, inte bara i dess i och för sig väsentliga detaljer utan i dess huvudlin-

Ang. bevillningarna för budgetåret 1953/54.

jer. Det är varje politisk meningsriktnings skyldighet att konkret, när det är möjligt, manifestera sin inställning i denna fråga. Det är också angeläget, att varje politisk meningsriktning försöker precisera de allmänna principer, efter vilka den tänker arbeta.

Det är, herr talman, ett försök till detta som har gjorts i den motion, som i dag föreligger, den motion som man väl vågar säga i viss mån står i centrum av debatten, högerens partimotion.

Herr Ewerlöf har översiktligt belyst de senaste årens utgiftsutveckling i vårt land, och det finns ingen orsak att ytterligare uppehålla sig vid den punkten. Det räcker måhända med att kort och gott konstatera, att vi har nått gränsen för de möjliga utgifterna och att en fortsättning efter den allmänna linje, som hittills har varit den dominerande, kommer att skapa problem, som det så vitt man förstår, vilken regering som än sitter, blir utomordentligt svårt att handskas med. Detta är inte uteslutande ett svenskt problem. Man har exakt samma problem i alla de fria länder, där statsfinanserna uttrycker en realitet och inte bara är ett formellt uttryck för de maktägandes intentioner. Man har det i England, och man har det i Amerika, där nödvändigheten att få till stånd en stramhet i utgiftshänseende medfört ingripanden så våldsamma och så omfattande att därav måste följa en betydande påfrestning för den nya regimens män.

Det finns — det tror jag man kan utgå ifrån — i dagens läge två aktuella alternativ: regeringspartiernas och högerpartiets. Finansministern har, såvitt jag förstår, utan tvekan rätt i sitt påpekande av detta. Men han har inte rätt, när han försöker göra högeralternativet till ett uttryck för en speciellt i fråga om socialutgifterna markerad återhållsamhet. En liten detalj kan vara nog för att bevisa detta. Herr Sköld hänvisade till att de åtgärder av omedelbar verkan på driftbudgetens område som högerpartiet föreslagit hade slutat i en utgiftsökning på 3 miljoner kronor. Denna uppgift är riktig, men vad som har åstadkommit ökningen är att högerpartiet velat i hög-

re grad än regeringspartierna underlätta för mindre bemedlade barnrika familjer att skaffa en rimlig bostad och att detta av budgettekniska skäl i ögonblicket icke går att balansera mot föreslagna begränsningar på andra områden.

Högeralternativet är naturligtvis inte slutligt. Det är en början, som vi hoppas få bygga vidare på och där den ledande tanken är att en förnyad avvägning av det allmännas och den enskildes anspråk på de enskilda inkomsterna skall komma till stånd. Det är möjligt att detta arbete kommer att möta speciella svårigheter med hänsyn till den automatiska utgiftsstegring som finansministern uppehöll sig vid. Måhända kan det i det sammanhanget påminnas om att vi år efter år har fäst uppmärksamhet på denna kräftska i svensk statshushållning och att först i år problemet har blivit föremål för översyn och utredning.

Klart och tydligt skall sägas ifrån, att högeralternativet inte bjuder något land som flyter av mjölk och honung. Dess innersta syfte är att göra det möjligt för de många enskilda människorna att taga personlig ställning i frågan, hur stor del av den personliga inkomsten som det allmänna skall disponera och hur stor del den enskilde skall förfoga över. Vi hyser, herr talman, inga tvivel om att en sådan personlig avvägning skall leda till ett krav på alla politiska partier om återhållsamhet med statsutgifterna, att vi till slut skall få också i den svenska riksdagen en skattebetalaropinion, som kan balansera alla de pressure groups som ligger bakom den mängd av utgiftsökningar som varje år passerar utskott och kamrar.

Herr talman! Det kanske kunde vara tillräckligt med detta; det kanske kunde vara ur många synpunkter fördelaktigt att helt avstå från all polemik. Att låta bli att polemisera med kusinerna i folkpartiet är i detta sammanhang inte svårt, eftersom de själva sköter polemiken med varandra. Herr Sjödahls olika uttalanden ger, såvitt jag förstår, inte heller anledning till något mera detal-

Ang. bevilningarna för budgetåret 1953/54.

jerat resonemang. Om man uteslutande betraktar kvarlåtenskapsskatten ur synpunkten av hur många människor som skall råka ut för den och lever i hoppet att eftersom det bara är 48 000 personer, så gör det detsamma vad man tar sig för med denna skatt, då finns det ju ingenting att tillägga. Herr Sjö Dahl får leva trygg i hoppet om att det bara råkar vara 48 000 personer som blir föremål för hans omtanke. Om man, som herr Sjö Dahl uppenbarligen gör, som en förutsättning för en balanserad budget har den omständigheten, att ett tillräckligt antal »miljonärer passar på att avlida» ett visst år, så är det inte heller anledning att uppehålla sig vid det resonemanget. Jag skall bara, herr talman, tillåta mig den reflexionen, att herr Sjö Dahl får göra upp den av oss föreslagna skattesänkningens fördelning på olika inkomstgrupper med sin vän herr Adolv Olsson i Gävle. Den bataljen skall vi inte lägga oss i.

Dessutom kan det måhända vara tillåtet att säga att så länge man från det ledande majoritetspartiets sida ser skattepolitiken uteslutande ur klasskampspolitiska synpunkter, så länge kommer vi i detta land att ha ett ineffektivt skattesystem, ett skattesystem som resulterar i lägre sparande och mindre sammanlagd produktion än vi hade behövt ha. Det är min fasta övertygelse.

Herr **OHLON** (fp) kort genmäle: Herr talman! Med fullt överseende gentemot herr Svärd får jag anmäla att om det oförutsedda skulle inträffa att herr Spetz' reservationen nr III A) inte skulle komma upp i den slutliga voteringen kommer vi att rösta för högerns förslag i reservation II A), dock med avståndstagande från vad som där sägs om den statliga budgetpolitiken enligt i högermotionerna angivna riktlinjer. Vi kommer alltså i sådant fall att rösta för herrar Velanders och Hagbergs kläm under denna punkt.

Herr **SJÖDAHL** (s) kort genmäle: Gentemot herr Svärd skulle jag vilja säga att jag bestrider att jag tar på

kvarlåtenskapsskatten med lätt hand. Det är visserligen ett relativt fåtal människor det gäller. Men jag har försökt säga att i kvarlåtenskapsskatten har man fått ett medel för att på ett tekniskt enkelt sätt väsentligt öka arvsskatterna för de största förmögenheterna. Ett belägg därpå finner jag däri att kvarlåtenskapsskatten är från år växlar så mycket som den gör. Detta beror på om ett större eller mindre antal personer med stora förmögenheter avlider det året. Jag gör mig vidare icke till någon förespråkare för klasskamp, och jag har aldrig gjort det. Men när högern här går in för att framför allt försöka få en skattelagstiftning som ger mycket åt de större inkomsttagarna, ger mycket åt de större förmögenheterna, när de är parade med stora inkomster, och mycket åt de större arvstagarna, då är det en art av klasskamp som jag för min del inte gillar, utan bekämpar, herr Svärd.

Sedan vill jag gratulera herr Svärd till att han, trots att han är en relativt ung riksdagsman, kan uppträda i denna kammare med sådan myndighet, en myndighet som i äldre tider oftast sattes i förbindelse med ordet gröt, herr talman.

Herr **SVÄRD** (h) kort genmäle: Herr talman! Tillåt mig först och främst att till herr Sjö Dahl framföra min ursäkt för att jag ännu icke har uppnått pensionsåldern.

Tillåt mig sedan bara göra det konstaterandet, att herr Sjö Dahl i sitt resonemang i sin korta replik eftertryckligt dementerade den platoniska kärleksförklaring till den klasskampslösa politiken han inledningsvis avgav. Det brukar ofta ofta gå så, när kärleken är starkt platonisk.

Herr **HERLITZ** (h): Herr talman! Då mitt namn återfinnes under den motion, som har väckts av herr Ewerlöf m. fl., anser jag mig böra säga ifrån, att det inte betyder, att jag i alla delar ansluter mig till de uttalanden, särskilt i statsrättsliga och liknande ämnen, som återfinns i motiveringen till motionen. Det är kanske överflödigt att göra en sådan de-

Ang. bevällningarna för budgetåret 1953/54.

klaration, ty det är vanligt att individuella variationer och nyanser i betraktelsesättet inte kommer till uttryck i en motion eller en reservation, men för mig, särskilt som vetenskapsman, har det i detta fall varit angeläget att få säga vad jag nu har sagt.

Efter härmed slutad överläggning yttrade herr talmannen, att i avseende på den under behandling varande punkten yrkats 1:o) att vad utskottet hemställt skulle bifallas; 2:o) av herr *Velander*, att det förslag skulle antagas, som innefattades i motsvarande del av den av honom och herr Hagberg i Malmö vid betänkandet avgivna reservationen; samt 3:o), av herr *Ohlon*, att kammaren skulle godkänna det förslag, som innehölls i motsvarande del av herr Spetz m. fl. vid betänkandet anförda, med III betecknade reservation.

Sedermera gjorde herr talmannen propositioner enligt berörda yrkanden och förklarade sig anse propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Velander* begärde votering, i anledning varav herr talmannen upptog vartdera av de båda återstående yrkandena med hemställan, huruvida kammaren ville antaga detsamma till kontraposition i den förestående omröstningen; och förklarade herr talmannen sig finna de härå avgivna svaren hava utfallit med övervägande ja för deras mening, som ville till kontraposition antaga bifall till herr *Velanders* yrkande.

Herr *Ohlon* äskade emellertid votering om kontrapositionens innehåll, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som till kontraposition i huvudvoteringen angående punkten A i bevillningsutskottets betänkande nr 57 antager godkännande av det förslag, som innefattas i motsvarande del av den av herrar *Velander* och *Hagberg* i Malmö vid betänkandet avgivna reservationen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har till kontraposition i nämnda votering antagits godkännande av det förslag, som innehålls i motsvarande del av herr Spetz m. fl. vid betänkandet anförda, med III betecknade reservation.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Ohlon* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 81;

Nej — 28.

Därjämte hade 23 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

I följd därav uppsattes, upplästes och godkändes för huvudvoteringen en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 57 punkten A, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i motsvarande del av den av herrar *Velander* och *Hagberg* i Malmö vid betänkandet avgivna reservationen.

Sedan denna voteringsproposition ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Velander* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och be-

Ang. bevillningarna för budgetåret 1953/54.

funnos vid omröstningens slut rösterna
hava utfallit sålunda:

Ja — 93;

Nej — 36.

Därjämte hade 6 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Punkten B.

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten C.

Sedan herr *Velander* yrkat antagande av det förslag, som innefattades i motsvarande del av den av honom och herr *Hagberg* i Malmö avgivna reservationen, herr *Ohlon* yrkat godkännande av det förslag, som innehölles i motsvarande del av herr *Spetz* m. fl. reservation och herr *Sjödahl* yrkat bifall till utskottets hemställan samt överläggningen förklarats slutad, gjorde herr talmannen propositioner enligt berörda yrkanden och förklarade sig finna propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Velander* begärde votering, i anledning varav och sedan till kontraposition därvid antagits bifall till det av honom framställda yrkandet, uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 57 punkten C, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i motsvarande del av den av herrar *Velander* och *Hagberg* i Malmö vid betänkandet avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo upplästes, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Velander* begärde rösträkning, verkställdes nu votering

medelst omröstningsapparat; och funnos vid omröstningens slut rösterna
hava utfallit sålunda:

Ja — 87;

Nej — 39.

Därjämte hade 7 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Punkten D 1.

Efter det herr *Velander* yrkat antagande av det förslag, som innefattades i motsvarande del av den av honom och herr *Hagberg* i Malmö avgivna reservationen, herr *Ohlon* yrkat godkännande av det förslag, som innehölles i motsvarande del av herr *Spetz* m. fl. reservation och herr *Sjödahl* yrkat bifall till utskottets hemställan samt överläggningen förklarats slutad, gjorde herr talmannen propositioner enligt berörda yrkanden och förklarade sig anse propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Velander* begärde votering, i anledning varav och sedan till kontraposition därvid antagits bifall till det av honom framställda yrkandet, uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 57 punkten D 1, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i motsvarande del av den av herrar *Velander* och *Hagberg* i Malmö vid betänkandet avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo upplästes, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Velander* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och funnos

Ang. bevilningarna för budgetåret 1953/54.

vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 82;
Nej — 36.

Därjämte hade 16 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Punkten D 2.

Sedan herr *Ohlon* yrkat antagande av det förslag, som innefattades i den av herr *Spetz* m. fl. avgivna reservationen, och herr *Sjödahl* yrkat bifall till utskottets hemställan samt överläggningen förklarats slutad, gjordes propositioner enligt nämnda båda yrkanden; och förklarades propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Punkten D 3.

Efter det herr *Elofsson, Gustaf*, yrkat antagande av det förslag, som innefattades i den av honom m. fl. avgivna reservationen, och herr *Sjödahl* yrkat bifall till utskottets hemställan samt överläggningen förklarats slutad, gjorde herr talmannen propositioner enligt berörda yrkanden och förklarade sig anse propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Elofsson, Gustaf*, begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 57 punkten D 3, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den av herr *Gustaf Elofsson* m. fl. vid betänkandet avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen änyo upplästes, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans upp-

fattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Elofsson, Gustaf*, begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 74;
Nej — 52.

Därjämte hade 8 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Punkten E 1.

Sedan herr *Velander* yrkat antagande av det förslag, som innefattades i motsvarande del av den av honom och herr *Hagberg* i Malmö avgivna reservationen, herr *Ohlon* yrkat godkännande av det förslag, som innehölls i motsvarande del av herr *Spetz* m. fl. reservation, och herr *Sjödahl* yrkat bifall till utskottets hemställan samt överläggningen förklarats slutad, gjorde herr talmannen propositioner enligt berörda yrkanden och förklarade sig finna propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Velander* begärde votering, i anledning varav och sedan till kontraposition därvid antagits bifall till det av honom framställda yrkandet, uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 57 punkten E 1, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i motsvarande del av den av herrar *Velander* och *Hagberg* i Malmö vid betänkandet avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen änyo upplästes, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Ang. bevillningarna för budgetåret 1953/54.

Då emellertid herr *Velandér* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 95;

Nej — 36.

Däremot hade 2 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Punkten E 2.

Sedan herr *Ohlón* yrkat antagande av det förslag, som innefattades i den av herr *Spetz* m. fl. avgivna med IV betecknade reservationen, och herr *Sjödahl* yrkat bifall till utskottets hemställan samt överläggningen förklarats slutad, gjordes propositioner enligt nämnda båda yrkanden; och förklarades propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Punkten F 1.

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten F 2.

Efter det herr *Persson, Ola*, yrkat bifall till motionerna I: 158 och II: 211 och herr *Sjödahl* yrkat bifall till utskottets hemställan samt överläggningen förklarats slutad, gjordes propositioner enligt berörda yrkanden; och förklarades propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Punkten G.

Utskottets hemställan bifölls.

Anmälades och godkändes jordbruksutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 300, med anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda hemställan om anslag till Befrämjande av landsbygdens elektrifiering jämte i ämnet väckta motioner;

nr 307, med anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1953/54 till Bidrag till jordbrukets rationalisering m. m. jämte i ämnet väckta motioner;

nr 308, med anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till statens försöksgårdar för budgetåret 1953/54, m. m. jämte i ämnet väckta motioner;

nr 309, med anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående det fortsatta stödet åt hampodlingen m. m. jämte i ämnet väckta motioner;

nr 334, med anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående särskilda stödåtgärder för hästaveln m. m. jämte i ämnet väckta motioner;

nr 335, med anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa, allmänna arvsfonden tillfallna fastigheter;

nr 336, med anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa kronoegendomar m. m. jämte i ämnet väckta motioner;

nr 337, med anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa, allmänna arvsfonden tillfallna fastigheter;

nr 338, med anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående reglering av priserna på fisk under budgetåret 1953/54, m. m. jämte i ämnet väckt motion; och

nr 340, med anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område jämte i ämnet väckta motioner.

Anmälades och godkändes konstitutionsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 326, i anledning av konstitutionsutskottets betänkande med förslag till skrivelser i författningsfrågor; och

nr 327, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om motverkande i vissa fall av konkurrensbegränsning inom näringslivet m. m.

Anmälades bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 329, till Konungen angående beräkning av bevillningarna för budgetåret 1953/54, m. m.

Skrivelseförslaget godkändes under förutsättning att utskottets hemställan i betänkande nr 57 bifölles även av andra kammaren.

Anmälades och godkändes bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 339, till Konungen angående regleringen för budgetåret 1953/54 av utgifterna un-

der huvudtiteln Riksdagen och dess verk m. m.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 2.31 eftermiddagen.

In fidem
G. H. Berggren.

Fredagen den 29 maj.

Kammaren sammanträde kl. 10 förmiddagen.

Justerades protokollen för den 22 och den 23 innevarande månad.

Anmälades och godkändes riksdagens kanslis förslag

dels till riksdagens skrivelse till Konungen:

nr 341, angående val av ombud och suppleanter i Nordiska rådet;

dels ock till riksdagens förordnanden:

nr 342, för herr Rickard Sandler att vara ombud i Nordiska rådet;

nr 343, för herr Gustav Möller att vara ombud i Nordiska rådet;

nr 344, för herr Birger Andersson att vara ombud i Nordiska rådet;

nr 345, för herr Oscar Werner att vara ombud i Nordiska rådet;

nr 346, för herr Sven Ohlson att vara ombud i Nordiska rådet;

nr 347, för herr Nils Herlitz att vara ombud i Nordiska rådet;

nr 348, för fru Anna Sjöström-Bengtsson att vara ombud i Nordiska rådet;

nr 349, för herr Elon Andersson att vara ombud i Nordiska rådet;

nr 350, för herr Edgar Sjödahl att vara suppleant i Nordiska rådet;

nr 351, för herr Anselm Gillström att vara suppleant i Nordiska rådet;

nr 352, för herr Emil Ahlkvist att vara suppleant i Nordiska rådet;

nr 353, för herr Olof Pålsson att vara suppleant i Nordiska rådet;

nr 354, för herr Axel Andersson att vara suppleant i Nordiska rådet;

nr 355, för fröken Ebon Andersson att vara suppleant i Nordiska rådet;

nr 356, för herr Georg Pettersson att vara suppleant i Nordiska rådet;

nr 357, för herr Torsten Bengtson att vara suppleant i Nordiska rådet;

nr 358, för herr Erik Fast att vara ombud i Nordiska rådet;

nr 359, för herr Waldemar Svensson att vara ombud i Nordiska rådet;

nr 360, för herr Rolf F. Edberg att vara ombud i Nordiska rådet;

nr 361, för herr Anders Pettersson att vara ombud i Nordiska rådet;

nr 362, för herr Adolf Wallentheim att vara ombud i Nordiska rådet;

nr 363, för herr Olov Rylander att vara ombud i Nordiska rådet;

nr 364, för herr Frans Severin att vara ombud i Nordiska rådet;

nr 365, för herr Martin Skoglund att vara ombud i Nordiska rådet;

nr 366, för herr Olof Andersson att vara suppleant i Nordiska rådet;

nr 367, för fru Ragnhild Sandström att vara suppleant i Nordiska rådet;

nr 368, för fru Disa Västberg att vara suppleant i Nordiska rådet;

nr 369, för herr Gunnar Ericsson att vara suppleant i Nordiska rådet;

nr 370, för herr Gösta Skoglund i Umeå att vara suppleant i Nordiska rådet;

nr 371, för herr Gösta Åqvist att vara suppleant i Nordiska rådet;

nr 372, för herr Ossian Sehlstedt att vara suppleant i Nordiska rådet; och

nr 373, för herr Folke Kyling att vara suppleant i Nordiska rådet.

Anmäldes och godkändes riksdagens kanslis förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 374, angående zigenarnas inpassande i samhällslivet; och

nr 375, angående olösta norrlandsfrågor.

Anmäldes och godkändes andra lagutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 376, till Konungen i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 3 januari 1947 (nr 1) om allmän sjukförsäkring, m. m., dels ock i ämnet väckta motioner.

Anmäldes och godkändes riksdagens kanslis förslag

dels till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 377, angående val av fullmäktige i riksbanken med suppleanter;

nr 382, angående val av fullmäktige i riksgäldskontoret med suppleanter; samt

nr 387, angående val av två ledamöter i styrelsen över riksdagsbiblioteket och suppleanter för dem;

dels ock till riksdagens förordnanden:

nr 378, för herr David Emanuel Hall att vara fullmäktig i riksbanken;

nr 379, för herr Olof Andersson att vara fullmäktig i riksbanken;

nr 380, för herr Karl Emil Ahlkvist att vara suppleant för en av riksdagens fullmäktige i riksbanken;

nr 381, för herr Sven Patrik Svensson att vara suppleant för en av riksdagens fullmäktige i riksbanken;

nr 383, för herr Gustaf Valdemar Nilsson att vara fullmäktig i riksgäldskontoret;

nr 384, för herr Waldemar Svensson att vara fullmäktig i riksgäldskontoret;

nr 385, för herr Axel Gustav Birger Andersson att vara suppleant för en fullmäktig i riksgäldskontoret;

nr 386, för herr Lars Arthur Widén att vara suppleant för en fullmäktig i riksgäldskontoret;

nr 388, för herr Adolf Valentin Walentheim att vara ledamot i styrelsen över riksdagsbiblioteket;

nr 389, för herr Sven Johan Emanuel Ohlon att vara ledamot i styrelsen över riksdagsbiblioteket;

nr 390, för herr Elis Wilhelm Håstad att vara suppleant för en av riksdagen utsedd ledamot i riksdagsbibliotekets styrelse; och

nr 391, för herr Bror Adam Nilsson att vara suppleant för en av riksdagen utsedd ledamot i riksdagsbibliotekets styrelse.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till avgörande statsutskottets memorial nr 163, angående statsregleringen för budgetåret 1953/54.

Punkterna 1—13.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkterna 14 och 15.

Lades till handlingarna.

Punkten 16.

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 17.

Lades till handlingarna.

Punkten 18.

Utskottets hemställan bifölls.

Vid förnyad föredragning av bankoutskottets memorial nr 30, angående uppskov med behandlingen av ett av fullmäktige i riksgäldskontoret överlämnat förslag angående pensionsbestämmer för hos riksdagen anställda tjänstemän, bifölls vad utskottet i detta memorial hemställt.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 319, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om anslag för budgetåret 1953/54 till avskrivning av nya kapitalinvesteringar;

nr 320, angående statsregleringen för budgetåret 1953/54; och
nr 321, med överlämnande av riksstat för budgetåret 1953/54.

Justerades protokollsutdrag för denna dag.

Herr TALMANNEN yttrade: Efter samråd med andra kammarens talman får jag tillkännagiva, att riksdagens höstsession

kommer att taga sin början måndagen den 19 oktober, då kamrarna kommer att kallas till sammanträde kl. 14.

Kallelser kommer att utfärdas genom sedvanlig annonsering i dagspressen och genom tillkännagivande i radio.

Kammarens sammanträde avslutades kl. 10.06 förmiddagen.

In fidem
G. H. Berggren.